

Water Programme

HSBC

พิภดคีรี

อัครการพิณ

WWW.FACEBOOK.COM/SASRI.THAI

แผนยุทธศาสตร์

การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

แบบบูรณาการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

อำเภอท่าอุเทน และอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

โครงการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง , WWF Thailand

สนับสนุนโดยธนาคาร HSBC Water programme

สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

Water Programme

HSBC

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

แผนยุทธศาสตร์

การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง

แบบบูรณาการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

อำเภอท่าอุเทน และอำเภอสว่างนคร จังหวัดนครพนม

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

โครงการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง, WWF Thailand

สนับสนุนโดยธนาคาร HSBC Water programme

สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเทศไทยได้ร่วมเข้าเป็นประเทศภาคีสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention) เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2541 และ ปัจจุบันสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดให้ลุ่มน้ำสงครามเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และอยู่ระหว่างการเตรียมการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ พื้นที่แรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) แห่งที่ 15 ของประเทศไทย

ด้วยเหตุนี้ จังหวัดนครพนม สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม และองค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล สำนักงานประเทศไทย (World Wide Fund for Nature – WWF) ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ แบงกิงคอร์ปอเรชัน (ธนาคาร HSBC) ภายใต้ Water Program ร่วมเป็นคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเหมาะสม ตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานอย่างพอเพียง ป้องกัน แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาคุณภาพน้ำในแม่น้ำสงครามตอนล่าง ตามมาตรการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของชาติ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครพนม โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในครั้งนี้ จะส่งผลให้การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ต่อไป

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์ คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ฯ สิงหาคม 2560

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์ หน้า

บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	5
1.2 วัตถุประสงค์	6
1.3 กระบวนการจัดทำแผน	6
1.4 แนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	8
1.5 ข้อมูลพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง	
1.5.1 ลักษณะทางกายภาพ	
1.5.2 การใช้ประโยชน์จากที่ดิน	
1.5.3 ลักษณะทางชีวภาพ	
1.5.4 คุณค่าและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรลุ่มน้ำสงคราม	
1.5.5 ภัยคุกคาม	10
บทที่ 2 ยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	15
บทที่ 3 แผนปฏิบัติการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	19
บทที่ 4 การติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์	35
ภาคผนวก	41
ภาคผนวก 1	41
1.1 คำสั่งจังหวัดนครพนม ที่ 2852/2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)	42
1.2 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ “การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ5ปี (พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564)”	44
1.3 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ “การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ5ปี (พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564)”	48
1.4 รายชื่อวิทยากร	48
1.5 ภาพกิจกรรมในการจัดแผนยุทธศาสตร์	49

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

ภาคผนวก 2	หน้า
2.1 ตารางที่ 7 บัญชีรายชื่อสัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559	51
2.2 ตารางที่ 8 บัญชีรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2560	52
2.3 ตารางที่ 9 บัญชีรายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559	54
2.4 ตารางที่ 10 บัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์ปลาที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2556	56

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

หน้า	หน้า	
51	ภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตลุ่มน้ำสงครามตอนบนและลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง	11
52	ภาพที่ 2 ประเภทการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง	12
54	ภาพที่ 3 พื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูกในลุ่มน้ำโขงและลุ่มน้ำสงคราม	12
55		
56		

สารบัญตาราง

หน้า	หน้า	
11	ตารางที่ 1 ประเภทการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำสงครามสงครามตอนล่าง	11
16	ตารางที่ 2 การจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหา	16
20	ตารางที่ 3 แนวทางโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)	20
36	ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดของแผนการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	36
38	ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดของแผนการอนุรักษ์ พื้นที่ฟู และ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	38
40	ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดของแผนการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างอย่างยั่งยืน	40
52	ตารางที่ 7 บัญชีรายชื่อสัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559	52
54	ตารางที่ 8 บัญชีรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2560	54
55	ตารางที่ 9 บัญชีรายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559	55
56	ตารางที่ 10 บัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์ปลาที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2556	56

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

บทนำ

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

1.1 ความเป็นมาของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

แม่น้ำโขงนับว่าเป็นแม่น้ำที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่แม่น้ำโขงไหลผ่าน เช่น สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนาม และทรัพยากรธรรมชาติจากแม่น้ำโขง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรสัตว์น้ำได้หล่อเลี้ยงชีวิต และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ใน 5 ประเทศ ดังกล่าว กว่า 60 ล้านคน ขณะเดียวกันปัจจุบันแม่น้ำโขงกำลังได้รับการพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งผลกระทบโดยตรงต่ออาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำ หรือปลา ที่หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนมาอย่างช้านาน

แม่น้ำสงคราม นับว่าเป็นแม่น้ำสาขาสายสำคัญของแม่น้ำโขง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูผาหัก ภูผาเพลิน และภูผาเหล็ก ในเขตอำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ลุ่มน้ำครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 6,473 ตารางกิโลเมตร มีความยาวประมาณ 420 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ติดต่อกัน 33 อำเภอ ของจังหวัดอุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร และนครพนม และไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

แม่น้ำสงครามมีคุณค่าและความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้การสนับสนุนปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีพของคนและสรรพสัตว์ สิ่งมีชีวิต ทั้งพืช และสัตว์ ในด้านการเป็นแหล่งน้ำผิวดินให้แก่แหล่งน้ำโดยรอบ และแม่น้ำโขง รวมทั้งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ ที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ เป็นแหล่งน้ำใต้ดินที่สำคัญ เป็นพื้นที่รองรับน้ำท่วม ชะลอ ความรุนแรงการไหลบ่าของน้ำ ช่วยดักจับสารเคมี สารพิษ ตะกอนดิน และช่วยเพิ่มปริมาณน้ำให้แก่มนุษย์ และสิ่งมีชีวิต เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร แหล่งผสมพันธุ์ และทำรังวางไข่ของสัตว์น้ำที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลาหลายชนิดจากแม่น้ำโขง ที่อพยพเข้ามาผสมพันธุ์ และวางไข่ พร้อมทั้งเป็นแหล่งอนุบาลลูกปลาก่อนที่จะออกไปเจริญเติบโตในแม่น้ำโขง เป็นอาหาร และรายได้ที่สำคัญให้แก่ประชากรที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำโขงต่อไป

ปัจจุบันสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ สผ. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดลำดับให้ลุ่มน้ำสงครามเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และอยู่ระหว่างการเตรียมการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ พื้นที่แรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) แห่งที่ 15 ของประเทศไทย

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามในปัจจุบันนับว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก โดยมีภัยคุกคามต่อพื้นที่ 3 ประเด็นหลักคือ การทำการเกษตรที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การประมงที่ไม่ยั่งยืน และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม ร่วมเป็นคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) ตามคำสั่งจังหวัดนครพนม ที่ 2852/2559 และกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (World Wide Fund for Nature) WWF ประเทศไทยซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก ธนาคารเอชเอสบีซี ภายใต้ Water Program โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา และการใช้ประโยชน์

ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนและเหมาะสม ตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานอย่างพอเพียง ป้องกัน แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาคุณภาพน้ำในแม่น้ำสงครามตอนล่าง ตามมาตรการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของชาติ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครพนม

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564)
- 1.2.2 บูรณาการแผนฯ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดนครพนม และแผนของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.3 กระบวนการจัดทำแผนด้วยเทคนิค ZOPP

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ ได้นำเอากระบวนการระดมความคิดและเทคนิคการทำแผนแบบซ็อพ (ZOPP) Ziel Orientierte Projekt Planung ซึ่ง ZOPP เป็นระบบขั้นตอนและเครื่องมือสำหรับการวางแผนโครงการ โดยเน้นวัตถุประสงค์เป็นหลัก และเป็นเทคนิคการวางแผนซึ่งเดิมใช้ในระบบการวางแผนโครงการอย่างเป็นทางการขององค์การความร่วมมือทางวิชาการเยอรมัน (German Agency For Technical Cooperation, Deutsche Gesellschaft fuer Technische Zusammenarbeit (GTZ). Gmbh) โดย ZOPP ประกอบด้วยความสัมพันธ์ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) วิธีการ (Method) คือ แนวทางสำหรับการดำเนินการ 2) การวางแผนเป็นทีม (Team Approach) เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาปัญหาที่ครอบคลุม และ 3) การใช้เทคนิคการช่วยในการวางแผน สำหรับแสดงข้อมูล แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมวางแผนแต่ละคนตลอดจนผลสรุปของการหารือ ZOPP เป็นเทคนิควางแผนแบบเยอรมัน แปลว่า “การวางแผน แบบมุ่งเน้นวัตถุประสงค์” ดังนั้น ZOPP หมายถึงการวางแผน โดยให้ความสำคัญสูงสุดต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นเทคนิคการวางแผนซึ่งเดิมใช้ในระบบการวางแผนโครงการอย่างเป็นทางการขององค์การความร่วมมือทางวิชาการเยอรมัน

เทคนิค ZOPP เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโครงการ ได้แก่

1. ทุกคนยอมรับ วัตถุประสงค์การวางแผน เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ตนเองมีส่วนร่วมในการกำหนด
2. ช่วยให้เกิดการร่วมมือในการทำงานและมีกระบวนการทำงานความสอดคล้องกัน
3. ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถแบ่งงานกันไปทำ โดยมุ่งสู่ความประสงค์ที่เหมือนกัน (สภสันต์ อุดกฤษณ์, 2556)

จะเห็นได้ว่ากระบวนการวางแผนการทำงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นระบบ โดยนำเทคนิคเกี่ยวกับการวางแผนแบบ ZOPP มาประยุกต์ใช้จะทำให้กระบวนการทำงานเป็นระบบ เกิดการมีส่วนร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอน ระยะเวลาที่ชัดเจน และทำให้เกิดผลลัพธ์และผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของวิธีการวางแผนแบบซ็อพ (ZOPP Objectives) : GTZ ได้นำวิธีการวางแผนแบบซ็อพมาใช้เพื่อ

1. กำหนดวัตถุประสงค์โครงการที่แน่ชัดและเป็นไปได้ในแง่ปฏิบัติจริงและสามารถใช้ได้ตลอดในระยะยาว
2. ปรับปรุงสภาวะการติดต่อสื่อสารและการร่วมมือระหว่างโครงการสำนักงานใหญ่ของ GTZ และหน่วยงานที่ได้รับความช่วยเหลือโดยวิธีการวางแผนร่วมกันและกำหนดสิ่งที่จะดำเนินการตลอดจนการจัดทำเอกสารให้ชัดเจน
3. กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของกลุ่มผู้ดำเนินโครงการให้ชัดเจน
4. กำหนดมาตรการชี้วัดความสำเร็จของโครงการเพื่อให้เป็นพื้นฐานของการติดตามและประเมินผล

ขั้นตอนหลักของการทำซ็อพ (Main Steps of ZOPP)

- 1) ขั้นการวิเคราะห์
 - การวิเคราะห์บุคคล/ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ (Participation Analysis)
 - การวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis)
 - การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ (Objectives Analysis)
 - การวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา (Alternative Analysis)
- 2) ขั้นการวางแผนหลักของโครงการ (Project Planning Matrix)
 - การกำหนดวัตถุประสงค์ / กิจกรรม (Objective / Activities)
 - การกำหนดสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโครงการ (Important Assumptions)
 - การกำหนดมาตรการชี้วัดความสำเร็จของโครงการและวัตถุประสงค์ (Objectively Verifiable Indicators)
 - การกำหนดหลักฐานที่จะใช้ตรวจสอบผลการดำเนินโครงการ (Means of Verification)
- 3) ขั้นการกำหนดแผนปฏิบัติงาน (Plan Of Operations)
 - การกำหนดแผนกิจกรรม (ระยะเวลา)
 - ผู้รับผิดชอบ
 - งบประมาณ

ซึ่งเทคนิค ZOPP ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการระยะ 5 ปี ซึ่งเป็นการนำกิจกรรมในรูปแบบใหม่ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและหาข้อสรุปร่วมกัน จากความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยผู้ร่วมกระบวนการทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและเท่าเทียมกัน จากการเขียนความคิดเห็นลงในกระดาษและนำสู่การแปลผลตามค่า คะแนนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ยังสามารถมองเห็นระดับความรุนแรงโดยการจัดลำดับค่าน้ำหนักความสำคัญ และความเป็นไปได้ของแต่ละประเด็น ทำให้สามารถบริหารจัดการแผนการทำงานในระยะสั้น กลาง หรือยาวได้อย่างครอบคลุม สามารถนำผลการใช้กระบวนการดังกล่าวในการพัฒนาทิศทางการทำงานใน

1.4 แนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาลี นาวานุเคราะห์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม ให้กรอบแนวคิด ว่าด้วยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชนควบคู่กันไปด้วยอยู่บนพื้นฐานของหลักการ “อนุรักษ์และยั่งยืนการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำ แรงสำนึกศึกษา วิจัย เพื่อประเมินคุณค่าพื้นที่ชุ่มน้ำ และวางแผนในการจัดการโดยมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้มีการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของวิถีชีวิตแบบพอเพียง” จากหลักการดังกล่าวนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยหลักการ ดังต่อไปนี้

- 1) การป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยต้องกำหนดนโยบายและกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ (แม่น้ำสงคราม) เพื่อตอบสนองต่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 2) การสำรวจ ศึกษาวิจัย เพื่อประเมินคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ การประเมินคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำทำให้สามารถจำแนกประเภท และจัดการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำได้อย่างเหมาะสม ข้อมูลเหล่านี้ได้แก่ ข้อมูลทางภูมิศาสตร์และกายภาพ อุทกวิทยาคุณภาพน้ำ ข้อมูลทางชีววิทยา (พืช สัตว์ ความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ) คุณค่าทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ การใช้ประโยชน์ สภาพปัญหาและภัยคุกคาม การใช้ที่ดินและกิจกรรมของมนุษย์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ และมาตรการในการจัดการที่ดำเนินการไปแล้ว เป็นต้น

3) การอนุรักษ์ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ต้องเริ่มจากความเข้าใจในบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ และความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยให้ธรรมชาติมีโอกาสในการฟื้นฟูตัวเอง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยวและใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

4) การวางแผนในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำจะไม่สามารถสำเร็จได้หากขาดการวางแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทาง กฎ กติกาในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วม คิดวางแผน และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติของคนในชุมชนท้องถิ่น การวางแผนในการจัดการควรคำนึงถึงการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำโดยมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การจัดการน้ำทั้งคุณภาพและปริมาณ การจัดการพืชพรรณและการจัดการชนิดพันธุ์ นอกจากนี้ยังเกี่ยวเนื่องกันกับการจัดการการท่องเที่ยวและนันทนาการ

5) การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของวิถีชีวิตแบบพอเพียง ผลประโยชน์มากมายหลายอย่างที่ได้รับจากพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละแห่งนั้นอาจแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่คือผลประโยชน์ที่ได้มากมายหลายอย่างพร้อมๆ กัน ได้มาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องยาวนานแทบไม่ต้องเสียเงินซื้อหา และที่สำคัญที่สุดเป็นผลประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชน และผู้คนเป็นจำนวนมาก มิได้เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลใดหรือกลุ่มใดโดยเฉพาะ พื้นที่ชุ่มน้ำจึงเป็นส่วนหนึ่งของรากฐานการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย และพอเพียงของคนไทย การอนุรักษ์และการยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำจึงเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาวิถีชีวิตของคนไทยด้วยเช่นกัน

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างได้นำไปสู่กระบวนการออกแบบและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยมีเทคนิคกระบวนการระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางสู่การวางแผนการดำเนินการ, การค้นหาสาเหตุของปัญหา เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเสนอแนวความคิดใหม่ๆ ขึ้นมา ซึ่งนำไปสู่การตั้งหัวข้อของปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ในเวทีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างได้นำเทคนิคกระบวนการระดมสมองมาใช้ในการตั้งคำถามและการวิเคราะห์ปัญหา โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

- 1) กำหนดขอบเขตปัญหา (วิสัยทัศน์) ที่ต้องการทราบ ได้แก่ “อยากเห็น/อยากได้ กลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง เป็นอย่างไร” เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำสงครามตอนล่าง
 - 2) แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ระดมสมอง “หาคูคิด” และกลุ่มผู้ระดมสมอง “น้ำสงคราม”
 - 3) ระบุถึงขอบเขตของปัญหาและตัวอย่างแนวทางแก้ไข โดยข้อมูลมาจากบัตรคำที่สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ระบุร่วมกันทุกคน
 - 4) ประชุมระดมสมอง โดยก่อนประชุมให้อธิบายกฎระเบียบของการระดมสมองให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอย่างชัดเจน
 - 5) เขียนปัญหาลงในบัตรคำ ติดบนผนังให้ทุกคนเห็นร่วมกัน
 - 6) ให้ผู้ระดมสมองเสนอความคิด แสดงความคิดเห็นโดยเริ่มจากผู้ที่ยกมือก่อน แต่ละท่านควรเสนอความคิดแค่คนละอย่างต่อการนำเสนอ 1 ครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เสนอความคิดจนครบ
 - 7) ทำการบันทึกความคิดทั้งหมดที่ได้มาจัดกลุ่มประเด็น และร่วมอภิปรายในรายละเอียดของแต่ละประเด็นอีกครั้ง
 - 8) นำความคิดทั้งหมดที่ได้มานำเสนอให้กลุ่มประเมินความคิด เลือกและจัดลำดับความคิดตามเกณฑ์คะแนนความเร่งด่วนของปัญหา
 - 9) กลุ่มระดมสมองพิจารณาเพิ่มเติมว่ามีสิ่งใดที่ควรเพิ่มเติมเข้าไปอีกหรือไม่
 - 10) นำความคิดที่เลือกแล้ว ส่งต่อให้กับบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม
- เทคนิคบัตรคำ (Card technique) เป็นเครื่องมือในการระดมความคิด โดยเขียนข้อความลงในบัตรคำ ก่อนจะใช้ข้อความในบัตรคำนั้นเป็นเครื่องช่วยเล่าเรื่องราว และนำบัตรคำไปติดบนกระดานเพื่อจัดหมวดหมู่เล่าเรื่อง

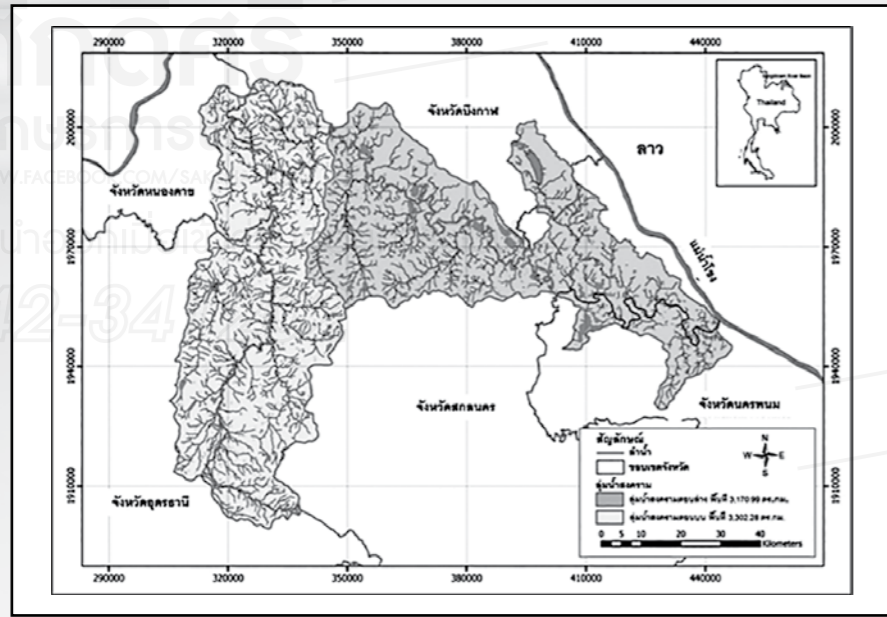
1.5 พื้นที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง

1.5.1 ลักษณะทางกายภาพ

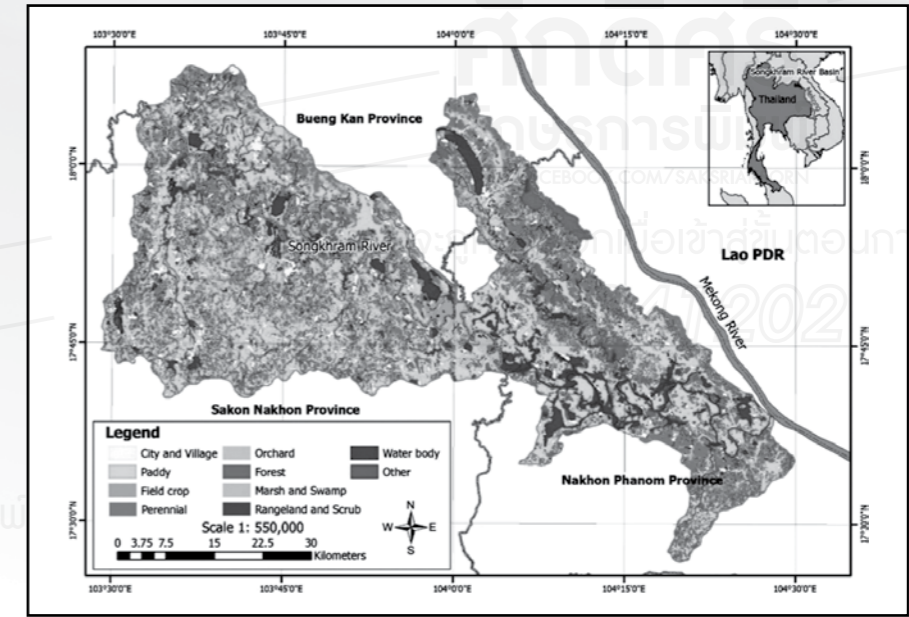
แม่น้ำสงคราม เป็นลำน้ำสาขาสายหลักของแม่น้ำโขง ตั้งอยู่ในขอบเขตลุ่มน้ำสงครามซึ่งเป็น 1 ใน 37 ลุ่มน้ำสาขาลุ่มน้ำโขง แบ่งออกเป็นลุ่มน้ำสงครามตอนบน และลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง มีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมกันประมาณ 6,472 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,045,000 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ใน 5 จังหวัด คือ จังหวัดสกลนคร อุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ และนครพนม มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน บริเวณภูผาทัก ภูผาเพลิง และภูผาเหล็ก ในท้องที่ตำบลท่าศิลา อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร และตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี บริเวณต้นน้ำมีลำน้ำสาขาต่างๆ อาทิ ห้วยหวด และห้วยหมากหอม ไหลลงห้วยสงคราม, ห้วยอีสาว ไหลลงห้วยสงคราม ห้วยคำเมย - ห้วยคำแคน ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาเหล็ก ไหลลงห้วยสงคราม ต่อจากนั้นไหลผ่านอำเภอไชยวาน (อุดรธานี) อำเภอส่องดาว (สกลนคร) อำเภอทุ่งฝน (อุดรธานี) อำเภอเจริญศิลป์ (สกลนคร) อำเภอบ้านดุง (อุดรธานี) อำเภอบ้านม่วง (สกลนคร) อำเภอเฝ้าไร่ (หนองคาย) ไหลขึ้นเหนือไปจนถึงอำเภอโซ่พิสัย (บึงกาฬ) ผ่านอำเภอพรเจริญ (บึงกาฬ) อำเภอคำตากล้า (สกลนคร) อำเภอเซกา (บึงกาฬ) อำเภอนาทม (นครพนม) อำเภออากาศอำนวย (สกลนคร) อำเภอศรีสงคราม ไปบรรจบกับแม่น้ำโขงที่บ้านไชยบุรีและบ้านตาลปากน้ำ ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีความยาวโดยประมาณ 420 กิโลเมตร นับว่าเป็นแม่น้ำสายสำคัญและมีความยาวที่สุดในเขตภูมิภาคอีสานตอนบน

แม่น้ำสงครามประกอบด้วยลำน้ำสาขาที่สำคัญคือ น้ำอูน น้ำยาม ห้วยโนด ห้วยซาง ห้วยน้ำเย็น ห้วยน้ำอูน ห้วยสามยอด ห้วยคำแก้ว ห้วยคอง ห้วยซี ห้วยอี และน้ำเมา ที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำสงคราม ทำให้ลำน้ำมีขนาดใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปลายลำน้ำก่อนไหลลงแม่น้ำสงคราม แม่น้ำสงครามเป็นแม่น้ำที่ไหลคดเคี้ยว มีตลิ่งค่อนข้างสูงชัน ในช่วงต้นฤดูฝนประมาณเดือนมิถุนายน ระดับน้ำในแม่น้ำโขงจะสูงขึ้น ปริมาณน้ำมหาศาลจะไหลย้อนเข้ามาในแม่น้ำสงครามลึกกว่า 200 กิโลเมตร โดยในช่วงฤดูน้ำหลากพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามจะมีพื้นที่น้ำขังประมาณ 960 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 600,000 ไร่ ชื่อเรียกคำว่า “แม่น้ำสงคราม” น่าจะไม่เกี่ยวข้องกับศึกสงคราม (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2559) เข้าใจว่ามาจากชื่อเรียกของคนอีสาน โดยคำว่า “สง” ในภาษาท้องถิ่นหมายถึงการรวมกลุ่มกันอย่างมากมาย และคำว่า “คาม” น่าจะมาจากคำที่บริเวณริมแม่น้ำสงคราม มี “ต้นครามหรือต้นคาม” ซึ่งเป็นไม้พุ่ม ไซใบและต้นสำหรับย้อมสีน้ำเงินเข้มเรียกว่าสีครามขึ้นอยู่ทั่วไป

ลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 3,157.72 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,973,577 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอพรเจริญ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ อำเภอคำตากล้า อำเภออากาศอำนวย อำเภอนาทม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร อำเภอนาทม อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอท่าอุเทน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่คเหนือจรดลำน้ำในลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงส่วนที่ 7 ทิศตะวันออกจรดแม่น้ำโขง ทิศตะวันตกอยู่แนวบรรจบของห้วยคองกับแม่น้ำสงคราม ส่วนทางทิศใต้อยู่แนวบรรจบห้วยน้ำอูนกับแม่น้ำสงคราม ลักษณะทั่วไปเป็นที่ราบถึงลาดชัน 1 - 2% จะอยู่ตามแนวลำน้ำในรัศมี 1 - 3 กิโลเมตรที่ ระดับความสูงประมาณ 140 - 160 ม.รทก. ถัดมาเป็นเนินลอนลูกคลื่นลาดชันประมาณ 3 - 5% พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้าหรือป่าไม้พุ่มเตี้ยสลับกับพีชไร่ ที่ระดับความสูงประมาณ 160 - 180 ม.รทก บริเวณที่ราบตามแม่น้ำสงครามและลำน้ำสาขา เป็นที่ราบน้ำท่วมถึงทุกปี มีสังคมพืชป่าบุ่ง - ทาม มีไผ่กระจงเป็นพืชเด่น ซึ่งนับว่าเป็นพื้นที่ป่าบุ่ง - ปาทามผืนใหญ่ที่สุดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตลุ่มน้ำสงครามตอนบนและลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง (ที่มา:WWF ประเทศไทย)

ภาพที่ 2 ประเภทการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2552)

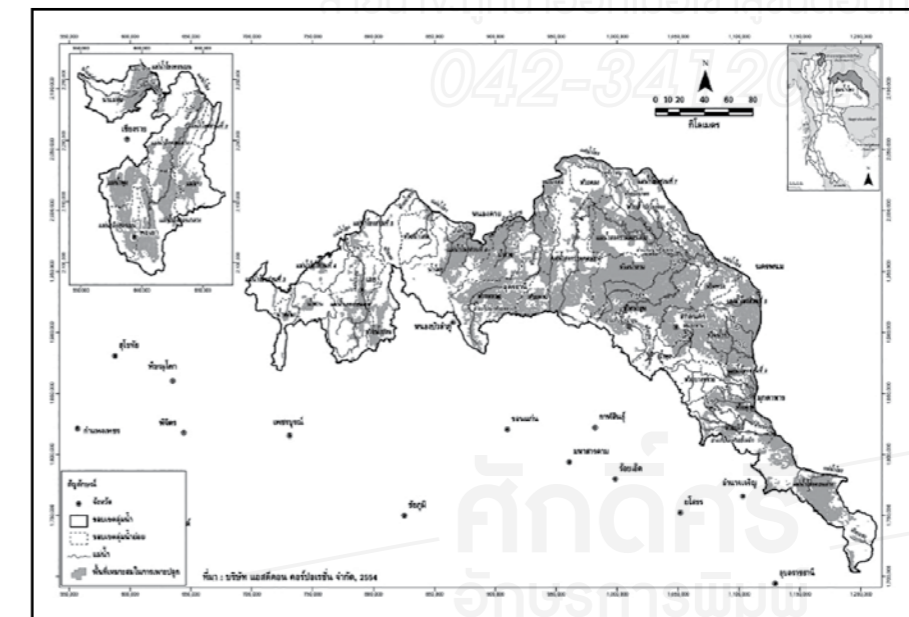
1.5.2 การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

จากการศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในลุ่มน้ำสงครามตอนล่างของกรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ. 2552 พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของลุ่มน้ำเป็นพื้นที่นาข้าว 861,193.56 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44 ของพื้นที่ รองลงมาเป็นพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น (ไม่ใช่ไม้ผล) 365,675.19 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19 พื้นที่ป่าไม้ 277,081.13 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14 รายละเอียดดังตารางที่ 1 ภาพที่ 2 และภาพที่ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ประเภทการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง (ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2552)

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
เมือง ชุมชน ที่อยู่อาศัย	69,228.69	3.6
พืชไร่	46,394.25	2.35
ป่าไม้	277,081.13	14
หนองบึงน้ำจืด	34,798.44	1.8
สวนผลไม้	2,902.13	0.14
นาข้าว	861,193.56	43.8
พืชยืนต้น (ไม่ใช่ไม้ผล)	365,675.19	19
ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่มเตี้ย	185,195.50	9
แหล่งน้ำ	122,000.19	6
อื่นๆ	5,114.94	0.25
รวม	1,969,584	100

พื้นที่การเกษตรที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืช จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ.2552 ในลุ่มน้ำโขง รวมทั้งลุ่มน้ำสงครามซึ่งเป็นลุ่มน้ำสาขา พบว่า พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกในพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามส่วนใหญ่จะกระจายอยู่บริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำสงครามและลำน้ำสาขาต่างๆ พื้นที่ดังกล่าวเหมาะสำหรับการปลูกข้าว พืชไร่ และไม้ยืนต้นต่างๆ ส่วนบางพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช หรือมีศักยภาพในการปลูกพืชน้อยเนื่องจากมีปัญหา ดินเค็ม ดินเปรี้ยว รายละเอียดดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 พื้นที่ที่เหมาะสมในการเพาะปลูกในลุ่มน้ำโขงและลุ่มน้ำสงคราม (ที่มา : สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน), 2555)

1.5.3 ลักษณะทางชีวภาพ

แม่น้ำสงครามนับว่าเป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก ปัจจุบันเป็นพื้นที่หนึ่งที่ยังคงมีพื้นที่ป่าน้ำท่วมถึงหรือ "ป่าบุงป่าทาม" (Seasonally Flooded Forest) ที่สำคัญที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในภาคอีสาน ซึ่งพบกระจายทั่วไปบริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำสงครามและลำน้ำสาขา มีพื้นที่ประมาณ 166,206 ไร่ (Sombutputorn, 1998) ซึ่งนับว่าเป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญและคุณประโยชน์มากมาย โดยเฉพาะการเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม จากงานวิจัยที่บ้านซึ่งสำรวจข้อมูลโดยเครือข่ายนักวิจัยที่บ้านลุ่มน้ำสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม พบว่า บริเวณป่าบุงป่าทามดังกล่าว มีความหลากหลายของระบบนิเวศย่อย ถึง 28 ระบบ ได้แก่ กูด แก้ง ดง ดอน ทาม บุง โพน วัง โสภ ฯลฯ ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของพันธุ์ปลากว่า 124 ชนิด ได้แก่ ปลาบึก (Pangasianodon gigas) ปลากระเบนแม่น้ำโขง (Dasyatis laosensis) ปลาหมากผาง (Tenualosa thibeaudaui) ปลาชิวแก้ว (Clupeichthys aesamensis) ปลาชิวแคระ (Boraras micros) ปลาชิวหางกรรไกรเล็ก (Rasbora spilocerca) ปลาอินฝ้าย (Probarbus labeaminor) ปลาข้าวสารแม่น้ำโขง (Oryzias mekongensis) ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) ได้แก่ ปลากระโทง (Catlocarprio siamensis) ปลาเคี้ยว (Wallago leerii) ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ได้แก่ ปลาแมงทูมดำ (Setipinna melanochir) ปลาตุ๊กตาดำ (Clarias batrachus) ปลาจิ้มฟันจระเข้ (Doryichthys martensii) ปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ (Indostomus paradoxus) ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (threatened in the wild) ได้แก่ ปลาสาวย (Pangasianodon hypophthalmus) ปลากัดเขียว (Betta smaragdina) นอกจากนี้ยังมีพรรณพืชในป่าทามที่ใช้ประโยชน์ได้จำนวนถึง 208 ชนิด ชนิดพันธุ์นกชนิดต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 136 ชนิด อาทิเช่น เป็ดดำหัวดำ (Aythya baeri) นกกระสาแดง (Ardea purpurea) นกอ้ายจ้าว (Anhinga melanogaster) เหยี่ยวตีนแดง (Falco amurensis) เป็นต้น

1.5.4 คุณค่าและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรลุ่มน้ำสงคราม

บริเวณลุ่มน้ำสงครามตอนล่างที่มีลักษณะพิเศษ คือ ในฤดูฝนน้ำจะค่อยๆ ท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำ และเมื่อถึงฤดูน้ำหลากจะกลายเป็นผืนทะเลสาบน้ำจืดกว้างใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ถึง 600,000 ไร่ ครอบคลุมระยะเวลาประมาณ 4 - 5 เดือน น้ำหลากนี้เป็นอิทธิพลมาจากน้ำเหนือและน้ำจากลำน้ำโขงที่ไหลย้อนเข้ามาตามลำน้ำสงครามและลำน้ำย่อยมีลักษณะคล้ายกับทะเลสาบเขมร ลักษณะดังกล่าวทำให้ลุ่มน้ำสงครามตอนล่างมีเอกลักษณ์เฉพาะทางธรรมชาติ คือ มีป่าชนิดต่างๆ ขึ้นอยู่ตามที่ราบน้ำท่วมถึงริมแม่น้ำและห้วยสาขาที่ทนต่อน้ำท่วม 3 - 4 เดือน โดยเฉพาะป่าไผ่พื้นบ้าน ซึ่งชุมชนท้องถิ่นเรียกพื้นที่นี้ว่า "ป่าบุงป่าทาม" หรือ "ป่าทาม" (Seasonally Flooded Forest) ลักษณะดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตคนลุ่มน้ำสงครามนั้นผูกพันกับแม่น้ำสงครามและป่าบุงป่าทามอย่างแยกกันไม่ออก เนื่องจากแม่น้ำสงครามและป่าบุงป่าทามเป็นแหล่งทรัพยากรที่เลี้ยงดูชุมชนรอบๆ มาอย่างยาวนาน และชาวบ้านได้พึ่งพาทรัพยากรด้านต่างๆ จากความหลากหลายทางชีวภาพ หรือความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในป่าบุงป่าทาม ลุ่มน้ำสงคราม จนสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและประเพณี

คุณค่า ความสำคัญ และการใช้ประโยชน์

แม่น้ำสงคราม มีคุณค่า ความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้การสนับสนุน ปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีพของคนและสรรพสัตว์ สิ่งมีชีวิต ทั้งพืช และสัตว์ พอสรุปได้ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งนำผิวดินให้แก่แหล่งน้ำโดยรอบและแม่น้ำโขง รวมทั้งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ ที่สำคัญ สำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ ไหลหล่อเลี้ยงผู้คนกว่า 1.45 ล้านคน มีปริมาณการจับปลา มากกว่า 45,000 ตันต่อปี สร้างรายได้ให้กับชุมชนเฉลี่ย 32,794บาท/ปี
- 2) เป็นแหล่งน้ำใต้ดินที่สำคัญ เป็นพื้นที่รองรับน้ำท่วม ชะลอ ความรุนแรงการไหลบ่าของน้ำ ช่วยดักจับสารเคมี สารพิษ ตะกอนดิน และช่วยเพิ่มปริมาณน้ำให้ แก่มนุษย์ และสิ่งมีชีวิต เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3) เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร แหล่งผสมพันธุ์ และทำรัง วางไข่ของสัตว์น้ำที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปลาหลายชนิดจากแม่น้ำโขง อพยพผสมพันธุ์ และวางไข่ พร้อมทั้งเป็นแหล่งอนุบาลลูกปลา ก่อนที่จะออกไปเจริญเติบโตในแม่น้ำโขง เป็นอาหาร และรายได้ที่สำคัญ ให้แก่ประชากรที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำโขงต่อไป

ปัจจุบันสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดให้ลุ่มน้ำสงครามเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และอยู่ระหว่างการเตรียมการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ พื้นที่แรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) แห่งที่ 15 ของประเทศไทย

1.5.5 ภัยคุกคาม

ภัยคุกคามหลักของแม่น้ำสงครามประกอบด้วย การทำการเกษตรไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้สารเคมี ยาปราบวัชพืช และยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น การทำการประมงด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ผิดกฎหมาย และไม่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง เช่น การซื้อปลาและการเปื้อปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการออกแบบระบบชลประทานที่ไม่เอื้อต่อการอพยพโยกย้าย การทำรัง วางไข่ ขยายพันธุ์สัตว์น้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชน

คุณค่าและความสำคัญประการหนึ่งของพื้นที่ชุ่มน้ำคือการเป็นพื้นที่รองรับน้ำ ช่วยชะลอ และป้องกันน้ำท่วม แต่ในปัจจุบันพบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแห่งได้ถูกบุกรุก ทำลาย และ/หรือถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปใช้ในรูปแบบอื่น เช่น เป็นพื้นที่เกษตรกรรม นิคมอุตสาหกรรม และชุมชนเมือง ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภค ดังนั้นภัยคุกคามจึงเป็นสาเหตุสำคัญ ที่มีผลกระทบต่อแม่น้ำสงคราม จึงควรต้องมีการเสริมสร้างองค์ความรู้ชุมชนในด้านการตรวจลาดตระเวน ควบคุมเขตอนุรักษ์ สัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชน พัฒนาแผนการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงโขงหลง และเสริมสร้างจิตสำนึกแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับการพัฒนาการใช้พลังงานน้ำอย่างยั่งยืนและคำนึงถึงกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเชื่อมโยงของระบบนิเวศ

บทที่ 2

ยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง

แผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ จังหวัดนครพนม มีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (ปี 2560 - 2564) โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยรายละเอียดดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งบ่งบอกสิ่งที่ต้องการในอนาคต โดยใช้เทคนิคการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคคลและผู้แทนของกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาชุมชนร่วมตัดสินใจอนาคตของชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น จึงเกิดความเห็นชอบร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างดังนี้

“ ลุ่มน้ำสงครามใสสะอาด หลากหลายทางชีวภาพ ป่าบุ่งป่าทามสมบูรณ์ เพิ่มพูนแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม คีนูธรรมชาตอย่างยั่งยืน ”

จากวิสัยทัศน์ แสดงให้เห็นถึงการเห็นความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง และความมุ่งมั่นในการสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่อย่างยั่งยืน

2.2 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในพื้นที่

จากการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการของคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 21 - 22 กุมภาพันธ์ 2560 ได้มีการระดมความคิดเห็น เรื่องปัญหาและความเร่งด่วนของปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไข ซึ่งเกิดจากจากวิสัยทัศน์ที่ได้จากการร่วมคิด นำมาสู่การตั้งคำถามว่า ปัจจุบันที่ลุ่มน้ำสงครามตอนล่างไม่เป็นไปอย่างที่วิสัยทัศน์นั้นด้วยปัญหาอะไรบ้าง และอะไรคือปัญหาเร่งด่วน เพื่อให้สามารถนำมาสู่การจัดลำดับความสำคัญของการจัดแผนแก้ไขปัญหา ซึ่งการจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหาได้จากการกำหนดมิติความสำคัญที่เป็นเป็นปัญหาเร่งด่วนที่มีคะแนนแบบ Rating Scale สรุปเป็นค่าคะแนนได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหา

ระดับความเร่งด่วนของปัญหา					คะแนนรวม*	ลำดับความเร่งด่วน
	4	3	2	1		
การทำลายสัตว์น้ำ	47	15	2	0	237	1
คุณภาพน้ำแม่น้ำสงคราม	44	12	6	0	224	2
การทำลายป่าไม้	36	21	2	1	212	3
จิตสำนึก	32	12	10	1	185	4
นโยบาย	20	12	14	2	146	5
มนุษย์	12	24	12	1	145	6

หมายเหตุ คะแนนรวม* คำนวณจากผลรวมของจำนวนความถี่ x ระดับความเร่งด่วนของปัญหา

การจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ข้อมูลที่ได้มาจากการระดมความคิดเห็นของกลุ่ม พบว่า ปัญหาเร่งด่วนที่สมควรได้รับการแก้ไขตามลำดับ ดังนี้ 1) ปัญหาการทำลายสัตว์น้ำ 2) คุณภาพแม่น้ำสงคราม 3) ปัญหาการทำลายป่าไม้ 4) ปัญหาจิตสำนึกของผู้คน 5) ปัญหาด้านนโยบาย และ 6) มนุษย์เป็นผู้กระทำ (คน)

2.3 เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ

จากผลการจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไขนั้นมีทั้งหมด 6 ปัญหา ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีมุมมองว่า ปัญหาด้านจิตสำนึกของผู้คนและมนุษย์เป็นผู้กระทำ (คน) เป็นเรื่องเดียวกัน ดังนั้นปัญหาเร่งด่วนที่สมควรได้รับการแก้ไขจึงมีทั้งหมด 5 ปัญหา และนำเทคนิค ZOPP เป็นแนวทางการทำงานและการจัด กระบวนการระดมสมอง โดยใช้การตั้งคำถามและการวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน จนเกิดแผนงานโครงการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามลำดับของปัญหา โดยแบ่งแผนงานโครงการออกเป็น 3 แผนงาน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ ของจังหวัดนครพนมดังนี้

1. การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง
2. การอนุรักษ์ ป่าบุ่ง และ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง
3. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างอย่างยั่งยืน

โดยแต่ละแผนงานมีรายละเอียดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ ดังนี้

1. การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

ประกอบไปด้วย 1 เป้าหมาย 4 วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ 14 แนวทาง

เป้าหมาย มีระบบบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง เพื่อให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ คงความอุดมสมบูรณ์ของป่า และพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างยังคงใสสะอาด

วัตถุประสงค์ 1 เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการเพื่อลดปัญหาการทำลายสัตว์น้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

แนวทางการจัดการ 1. การออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับสัตว์น้ำ

2. การกำหนดแนวเขต และขึ้นทะเบียนเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำโดยชุมชน (วังปลา/เขตอภัยทาน 6 ตำบล)

วัตถุประสงค์ 2 เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการพื้นที่ป่าพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

- แนวทางการจัดการ**
1. การจัดทำถนนแนวกันไฟและศึกษาระบบนิเวศน์เลียนแม่น้ำสงคราม (จากบ้านศรีเวินชัย)
 - บ้านแค ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม)
 2. การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) พื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน
 3. การกำหนดขอบเขตพื้นที่หลวง โดยทำถนน/ รั้ว / เขตแดน / ป้ายสื่อความหมาย
 4. การส่งเสริมพื้นที่ศักยภาพป่าบุ่งป่าทามป่าชุมชนต้นแบบด้านการบริหารจัดการ (ตำบลสามผง บ้านสามผง/ การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนที่ดี)
 5. การออกกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ป่าบุ่งป่าทามและป่าชุมชน
 6. ขึ้นทะเบียนป่าชุมชน
 7. สร้างฝายน้ำล้นหนองบัวน้อย

วัตถุประสงค์ 3 เพื่อให้ชุมชนสามารถติดตาม เฝ้าระวัง คุณภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

- แนวทางการจัดการ**
1. เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนและนักเรียนเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

วัตถุประสงค์ 4 เพื่อเสริมสร้างและติดตามระบบบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างเพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

- แนวทางการจัดการ**
1. การศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง
 2. การจัดอบรมเสริมสร้างศักยภาพคณะกรรมการเครือข่ายสมาคมพิทักษ์แม่น้ำสงครามตอนล่าง
 3. การจัดการประชุมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน
 4. การจัดให้มีการพาสื่อสารมวลชน จังหวัดนครพนม ล่องเรือเยี่ยมชม ศึกษาระบบนิเวศแม่น้ำสงครามเพื่อช่วยในการเผยแพร่

2. การอนุรักษ์ พันธุ์ และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

ประกอบไปด้วย 1 เป้าหมาย 3 วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ 18 แนวทาง

เป้าหมาย รักษา และเพิ่มพูนทรัพยากรสัตว์น้ำ ป่าไม้ พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้นักเรียน นักศึกษา ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ และพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

วัตถุประสงค์ 1 เพื่ออนุรักษ์ และ พื้นที่ทรัพยากรสัตว์น้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

- แนวทางการจัดการ**
1. การจัดทำศูนย์/ธนาคารแพะพันธุ์สัตว์น้ำ (การเพาะขยายพันธุ์ปลาใกล้สูญพันธุ์/ ปลาเศรษฐกิจกลุ่มน้ำสงคราม การแลกเปลี่ยนพันธุ์ปลา)
 2. เสริมสร้างความรู้แก่ชุมชนและเยาวชน ในสถานศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรสัตว์น้ำ
 3. สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นๆ ในลุ่มน้ำสงคราม
 4. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำในแหล่งชุมชนลุ่มน้ำสงคราม
 5. จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างมีส่วนร่วม (6 ตำบล)
 6. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมโดยสื่อต่างๆ เกี่ยวกับอนุรักษ์ และพื้นที่ทรัพยากรสัตว์น้ำ

7. จัดทำโครงการสืบชะตาแม่น้ำ (6 ตำบล)

8. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

วัตถุประสงค์ 2 เพื่ออนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

- แนวทางการจัดการ**
1. ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมด้วยพันธุ์ไม้ท้องถิ่น
 2. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนและเยาวชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่า
 3. จัดทำธนาคารต้นไม้/พืชพันธุ์ (เพาะชำ แจกจ่ายปลูกในพื้นที่ลุ่มน้ำสงคราม)
 4. จัดทำประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมโดยสื่อต่างๆ เกี่ยวกับอนุรักษ์ และพื้นที่ทรัพยากรป่าไม้
 5. ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

วัตถุประสงค์ 3 รมรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนและเยาวชนในสถานศึกษา

- แนวทางการจัดการ**
1. จัดโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่ายอนุรักษ์แม่น้ำสงคราม)
 2. ส่งเสริมการเรียนรู้พื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มน้ำสงคราม
 3. จัดโครงการจิตอาสาต้นกล้าสิ่งแวดล้อม
 4. สร้างแหล่งเรียนรู้พื้นที่ชุ่มน้ำ (เบิ่งแยง ของดีบ้านเฮา)
 5. เสริมสร้างเครือข่ายนักเรียนเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

3. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างอย่างยั่งยืน

ประกอบไปด้วย 1 เป้าหมาย 1 วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ 5 แนวทาง

เป้าหมาย คนในชุมชนตระหนักถึงการใช้อย่างยั่งยืนทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ 1 เพื่อให้คนในชุมชนเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- แนวทางการจัดการ**
1. เสริมสร้างการท่องเที่ยวน้ำสงครามพื้นที่ชุ่มน้ำโลก
 2. จัดฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจการทำเกษตรแบบยั่งยืน
 3. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และกิจกรรมการทำเกษตรอย่างยั่งยืน
 4. ส่งเสริมด้านเกษตรแบบยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำสงคราม
 5. จัดฝึกอบรม และให้การสนับสนุนผลิตสื่อ สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ เพื่อการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

แผนปฏิบัติการ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง

การจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกิดจากผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง ครั้งที่ 2 วันที่ 8 - 9 พฤษภาคม 2560 ได้นำเอาปัญหา และแนวทางการแก้ไขจากการประชุมครั้งที่แล้ว มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหารือกัน จนเกิดเป็นแผนงานโครงการ กิจกรรมย่อย กลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ และแหล่ง งบประมาณ ซึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมประชุมทุกท่าน โดยแผนปฏิบัติการมีระยะเวลาดำเนิน 5 ปี ตั้งแต่ 2560-2564 มีทั้งหมด 3 แผนงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ของจังหวัดนครพนม และ วิสัยทัศน์ของการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงคราม ตอนล่าง

“ลุ่มน้ำสงครามใสสะอาด หลากหลายทางชีวภาพ ป่าบุ่งป่าทามสมบูรณ์ เพิ่มพูนแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม
คืนสู่ธรรมชาติอย่างยั่งยืน”

สรุปมีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 37 โครงการ รวมเป็นงบประมาณ 115,330,000 บาท ดังนี้

ชื่อแผนงาน/โครงการ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. แผนงานการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง		
1.1 สร้างระบบบริหารจัดการเพื่อลดปัญหาการทำลายสัตว์น้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง	2	210,000
1.2 สร้างระบบบริหารจัดการพื้นที่ป่าพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง	7	73,550,000
1.3 การติดตาม เฝ้าระวัง คุณภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง	1	200,000
1.4 การเสริมสร้างและติดตามระบบบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง	4	950,000
2. แผนงานการอนุรักษ์ ป่าบุ่ง และ ป่าทามในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง		
2.1 การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง	8	5,130,000
2.2 การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง	5	840,000
2.3 การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนและเยาวชนในสถานศึกษา	5	900,000
3. แผนงานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง อย่างยั่งยืน	5	33,550,000

แผนงานที่ 1 การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำสงครามตอนล่าง

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ปีงบประมาณ				
				60	61	62	63	64
1.1.1 ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับสัตว์น้ำ	- ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้, ระดมความคิด, ให้ความรู้	- ชุมชนและตัวแทนภาคส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง, คณะครูและนักเรียน	30,000					
1.1.2 กำหนดแนวเขตและขึ้นทะเบียนเขตอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยชุมชน (วังปลา / เขตอภัยทาน (6 ตำบล))	- ประชุมให้ความรู้และทำความเข้าใจ กำหนดพื้นที่ขึ้นทะเบียน	- คณะกรรมการและชุมชน ตัวแทนภาคส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	180,000					

แผนงานย่อย 1.2 สร้างระบบบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ			
						60	61	62	63
1.2.1 จัดทำถนนแนวกันไฟและศึกษาระบบนิเวศน์ เลียน้ำสงคราม (จากบ้านศรีเวินชัย - บ้านแค ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม)		- ชุดคลองเพื่อท่อนนแนวกันไฟ เลียน้ำสงครามระยะทาง 30 กม. ขนาดถนนกว้าง 10 เมตร	- ริมน้ำสงครามจากบ้านศรีเวินชัย (เขตแดนศรีเวินชัย - คอนแอนต์) - บ้านแค บ้านแค-นาเพียง) ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม	42,000,000	จังหวัด/กลุ่ม จังหวัด (หน่วยดำเนินงาน อ.ศรีสงคราม เทศบาลต.สามผง)	✓	✓	✓	✓
1.2.2 ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) พื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน		- ประชุมแสดงความคิดเห็น และลงประชามติ - สำรวจพื้นที่ ไร่ วัด	- ผู้นำชุมชน - เจ้าของที่ดินที่ติดกับเขต นสล. - เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ ในพื้นที่ - จันท. ไร่ วัด / สปก.	600,000	- เทศบาล - อบท. ในพื้นที่ - สำนักงานที่ดิน	✓	✓	✓	✓
1.2.3 กำหนดขอบเขตพื้นที่หลวง โดยทำถนน / รั้ว / เขตแดน / ป้ายสื่อความหมาย		- ประชุมลงประชามติ - วางแผน/ สำรวจพื้นที่/ ดำเนินมา	- ชุมชนที่จะดำเนินการ - คณะกรรมการ - เจ้าของที่ดิน	500,000	- อบท. ในพื้นที่ - อบจ. - ป่าไม้	✓	✓	✓	✓

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ			
					60	61	62	63
1.2.4 ส่งเสริมพื้นที่ศักยภาพป่าชุ่มน้ำชุมชน ต้นแบบด้านการบริหารจัดการ (ตำบลสามผง บ้านสามผง/ การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนที่ดี)	- ประชุมศึกษาระดมความคิดเห็นรูปแบบ - ดำเนินการ	คณะกรรมการการบริหารหมู่บ้าน และผู้นำชุมชน, ครู และอบท.	200,000	- อบท. ในพื้นที่/ กองทุนหมู่บ้าน	✓			
1.2.5 ออกกฎระเบียบ และข้อบัญญัติตำบล เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ป่าชุ่มน้ำ และป่าชุมชน	- ประชุมประชาคม - กำหนดพื้นที่ - กำหนดแนวทางการบริหารจัดการป่า - ขอขึ้นทะเบียน	- คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนที่เกี่ยวข้อง - จันท ป่าไม้	50,000	- อบท. ในพื้นที่/ กองทุนหมู่บ้าน - ป่าไม้	✓			
1.2.6 การขึ้นทะเบียนป่าชุมชน (งบประมาณ ต่อ พื้นที่)	- ประชุมชี้แจง, สำรวจพื้นที่ - กำหนดหลักการในการบริหารจัดการ พื้นที่ ขึ้นทะเบียน	- คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชน ป่าไม้	200,000	- อบท. ในพื้นที่ - ป่าไม้	✓	✓	✓	✓
1.2.7 สร้างฝายน้ำล้นหนองบัวน้อย	- ประชุมประชาคมราษฎร	- ราษฎรในพื้นที่ตำบลสามผง	30,000,000	- กรมชลประทาน	✓			

แผนงานย่อย 1.3 การติดตาม เฝ้าระวัง คุณภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง						
โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ปีงบประมาณ		
				60	61	62
1.3.1 เสริมสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมกรรมการและคณะทำงาน - ให้ความรู้ - รณรงค์/ประชาสัมพันธ์ เรื่องภัยและยาฆ่าแมลง - ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ - สรุปและแสดงผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชน หมู่บ้านละ 10 คน - กลุ่มเยาวชน 	200,000	✓	✓	✓
แผนงานย่อย 1.4 การเสริมสร้างและติดตามระบบบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง						
โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ปีงบประมาณ		
				60	61	62
1.4.1 ศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการลุ่มน้ำสงคราม	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมกรรมการและคณะทำงาน - จัดตั้งคณะวิจัยชุมชน - ดำเนินการศึกษาวิจัย - สรุปและรายงานผล 	<ul style="list-style-type: none"> - นักวิจัยชุมชน - ผลักผลงานวิจัย 5 เรื่อง 	-	✓	✓	✓

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ		
					60	61	62
1.4.2 มีกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพคณะกรรมการเครือข่ายสมาคมอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมให้ความรู้ ประสบการณ์เสริมสร้างศักยภาพ - คณะกรรมการสมาคมฯ 	<ul style="list-style-type: none"> 1) ผู้นำชุมชนหมู่บ้านเป้าหมาย 50 หมู่บ้าน 50 คน (เขต ต.ไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จำนวน 10 หมู่บ้าน เขตตำบลหาดแพง ตำบลศรีสงคราม ตำบลท่าบ่อสงคราม ตำบลบ้านคำ และตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม รวม 40 คน) 	250,000	- อบจ. - อบท. ในพื้นที่	✓	✓	✓
1.4.3 จัดการประชุมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผน/สำรวจพื้นที่/ ดำเนินกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการติดตามประเมินผล - ผู้นำชุมชน - ผู้แทน อบท - ผู้ใช้ประโยชน์ - ทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ 	500,000	- อบท. ในพื้นที่ - ดำเนินการ - อบจ. นครพนม	✓	✓	✓
1.4.4 สื่อสารมวลชนเรื่องเชื่อมโยงชมศึกษาฯ ระบบนิเวศแม่น้ำสงครามเพื่อช่วยในการเผยแพร่	<ul style="list-style-type: none"> - อบรมให้ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงงานนิทรรศการ - นำศึกษาเยี่ยมชมพื้นที่จริง 	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - นักเรียนและเยาวชน - สื่อมวลชน จังหวัดนครพนม 	200,000	- อบท. ที่ชุมชน - ตั้งอยู่ หรือ - เทศบาล	✓	✓	✓

แผนงานที่ 2 การอนุรักษ์ พื้นที่ และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ				
					60	61	62	63	64
2.1 การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมให้ความรู้ - จัดทำคู่มือ/ธนาคารเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ (การเพาะขยายพันธุ์ปลาโกลีสุยพันธ์/ปลาเศรษฐกิจกลุ่มน้ำสงคราม การแลกเปลี่ยนพันธุ์ปลา) - เสริมสร้างความรู้แก่ชุมชนและเยาวชน ในสถานศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรสัตว์น้ำ - สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการและตัวแทนชุมชน, กลุ่มจิตอาสาชุมชน, ศูนย์วิจัย และพัฒนาประมงน้ำจืดนครพนม - ชุมชนและเยาวชนและนักเรียนในชุมชน - ชุมชน, คณะกรรมการ, เยาวชน, โรงเรียนชุมชนในตำบลและตัวแทนภาคส่วนราชการและเอกชนในอำเภอ/ต่างอำเภอและต่างจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> (2561) 40,000 (2562) 60,000 (2563) 80,000 (2564) 100,000 (2561) 20,000 (2564) 40,000 (61) 40,000 (62) 50,000 (63) 60,000 (64) 70,000 	<ul style="list-style-type: none"> - อปท.ในพื้นที่ - อปท.ในพื้นที่ - อปท.ในจังหวัด และต่างจังหวัด - ที่ร่วมโครงการ/อปท.จังหวัด - ใกล้เคียง - ที่ร่วมเครือข่าย 	✓	✓	✓	✓	✓

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ				
					60	61	62	63	64
2.1.4 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำในแหล่งชุมชนลุ่มน้ำสงคราม	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการ - อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์น้ำ - จัดสร้างแหล่งอนุรักษสัตว์น้ำ - ปลอ่ยพันธุ์ปลาท้องถิ่น 6 ชนิด (ปลีก เมาะ กะโห้ รากแก้ว ยี่สกไทย ตะเพียนทอง) 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดสร้างแหล่งอนุรักษสัตว์น้ำ จำนวน 20 แห่ง 	3,500,000	งบประมาณพัฒนาจังหวัด	✓	✓	✓	✓	✓
2.1.5 จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างมีส่วนร่วม (6 ตำบล)	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมชุมชน - ให้ความรู้ - จัดทำแผน - ใช้เครื่องมือประเมิน/ชนิด ในการจับสัตว์น้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการและชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> บูรณาการงบประมาณกับโครงการอื่น เช่น กำหนดแนวเขตอนุรักษ์ฯ 50,000 	บูรณาการงบประมาณกับโครงการอื่น เช่น กำหนดแนวเขตอนุรักษ์ฯ 50,000	✓	✓	✓	✓	✓
2.1.6 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมโดยสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์น้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมวางแผน เก็บข้อมูลภาพ/เสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการ - นักเรียน และสังคมทั่วไป 	<ul style="list-style-type: none"> (2561) 10,000 (2562-2564) 20,000 	<ul style="list-style-type: none"> - อปท.ในพื้นที่ - โยงกับกลุ่มป่าชุมชน 	✓	✓	✓	✓	✓

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ			
					60	61	62	63
2.1.7 สืบชะตาแม่น้ำ (6 ตำบล)	- ประชุมวางแผน - แต่งตั้งคณะกรรมการ - ดำเนินการ	- คณะกรรมการ - สถานศึกษา - ชุมชนทั้งชุมชน - ตัวแทนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเช่น วธอ. วรจ. และสื่อมวลชนต่างๆ	450,000	- สภาวัฒนธรรม ตำบล - อบต. - WWF	✓	✓	✓	✓
2.1.8 ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำสงคราม	1) จัดเวทีสัมมนาประชาคม 2) จัดทำแผนบูรณาการเพื่อพัฒนาชุ่มน้ำ สงครามตอนล่าง อ.ศรีสงคราม และ อ. ท่าอุเทน	1,000 คน	500,000	จังหวัด/กลุ่ม จังหวัด (หน่วย ดำเนินงาน สนง. การท่องเที่ยวและ กีฬา, อ. ศรี สงคราม, เทศบาล ต.สามผง)	✓	✓	✓	✓

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ			
					60	61	62	63
2.2.1 ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่เสื่อมโทรมด้วยพันธุ์ไม้ ท้องถิ่น (มะดัน มะกอกน้ำ ต้นแสลง ต้นกระโดน กระเบา ตะแบกน้ำ ไม้กะเซ)	- ประชุมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบ /วิธี - ดำเนินการจัดทำพันธุ์ไม้ - ดำเนินการปลูก - การฟื้นฟู ปลูกต้นไม้ในป่าเสื่อมโทรม และที่สาธารณะ - อบรมให้ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดง งานนิทรรศการ	- นักเรียนและกลุ่มเยาวชน - ชุมชนในพื้นที่ดำเนินการ - อบต - ตัวแทนภาครัฐ/เอกชน กลุ่มน้ำสงคราม	300,000	- อบต. ในพื้นที่ - ป่าไม้ - WWF - หน่วยงานภาครัฐ	✓	✓	✓	✓
2.2.2 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน และเยาวชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ป่าทุ่ง ป่าทาม และป่าชุมชน	- จัดทำศูนย์หรือโรงเรียน - เพาะชำพันธุ์กล้าไม้ - จัดกิจกรรมปลูกป่า	- ชุมชนและตัวแทนหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง - นักเรียนและเยาวชน	50,000	- อบรมในพื้นที่ /อบจ. - เทศบาล	✓	✓	✓	✓
2.2.3 จัดทำธนาคารต้นไม้/พืชพันธุ์ (เพาะชำ แจกจ่ายลูกไม้ในพื้นที่ชุ่มน้ำสงคราม)	- จัดทำศูนย์หรือโรงเรียน - เพาะชำพันธุ์กล้าไม้ - จัดกิจกรรมปลูกป่า	- ชุมชน, ตัวแทนองค์กร - คณะครูและนักเรียน, เยาวชน ในพื้นที่, อบต, ป่าไม้ ศูนย์เพาะชำกล้าไม้จังหวัด	(2561) 30,000 (2562) 40,000 (2563) 50,000 (2564) 50,000	- อบต.ในพื้นที่ - เทศบาล	✓	✓	✓	✓

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ปีงบประมาณ			
				60	61	62	63
2.2.4 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมโดยสื่อต่างๆ เกี่ยวกับกรอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้	- ทำเอกสารรวบรวมข้อมูล, ทำเว็บไซต์ - แสดงนิทรรศการ, จัดทำ VDO - นำเสนอฯ คณะกรรมการหมู่บ้าน / ฝ่ายประชาสัมพันธ์เทศบาล และ อบต. - ประชุมประชาคม - กำหนดพื้นที่ - กำหนดแนวทางการบริหารจัดการป่า - ขอขึ้นทะเบียน	- ชุมชน, โรงเรียน, ตัวแทนภาคส่วน - สื่อมวลชน, สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ - คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการป่าชุมชนที่เกี่ยวข้อง - জনท ป่าไม้	(2562) 80,000 (2563) 90,000 (2564) 100,000	✓	✓	✓	✓
2.2.5 มีกรอบความรู้เกี่ยวกับกรจัดการป่าชุมชน	- ประชุมประชาคม - กำหนดพื้นที่ - กำหนดแนวทางการบริหารจัดการป่า - ขอขึ้นทะเบียน	- คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการป่าชุมชนที่เกี่ยวข้อง - জনท ป่าไม้	50,000	✓	✓	✓	✓
แผนงานย่อย 2.3 การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนและเยาวชนในสถานศึกษา							
2.3.1 ค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่ายอนุรักษ์แม่น้ำสงคราม)	- ประชุมกรรมการและคณะทำงาน - เข้าค่าย 2 วัน 1 คืน - สรุปละระรายงานผล	- นักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ชุ่มน้ำ (ป.4 - ป.6) จำนวน 100 คน ครูพี่เลี้ยง 20 คน	150,000	✓	✓	✓	✓

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ปีงบประมาณ			
				60	61	62	63
2.3.2 ส่งเสริมการเรียนรู้พื้นที่ชุ่มน้ำกลุ่มน้ำสงคราม	- ประชุมกรรมการและคณะทำงาน - จัดทำสื่อ/กิจกรรมการเรียนรู้/ การประกวดแข่งขัน เช่น โครงงาน วาดรูปถ่ายภาพ - การใช้ประโยชน์และเผยแพร่ - สรุปละระรายงานผล	- โรงเรียนในพื้นที่ชุ่มน้ำ จำนวน 15 โรงเรียน	200,000	✓	✓	✓	✓
2.3.3 จัดอบรมด้านสิ่งแวดล้อม	- ประชุมกรรมการและคณะทำงาน - ประชาสัมพันธ์/รณรงค์ - อบรม/พัฒนา - ดำเนินงาน เช่น กิจกรรมเก็บขยะปลูกป่า เป็นต้น - สรุปละระรายงานผล	- กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ชุ่มน้ำหมู่บ้านละ 10 คน	200,000	✓	✓	✓	✓
2.3.4 แหล่งเรียนรู้พื้นที่ชุ่มน้ำ (เชิงแสง ของตำบลบ้านเขา)	- ประชุมกรรมการและคณะทำงาน - ดำเนินงาน (พัฒนาแหล่งเรียนรู้ใช้แหล่งเรียนรู้) - ประเมินและรายงานผล	- แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ 2 แห่ง - แหล่งเรียนรู้ทางบก 2 แห่ง	200,000	✓	✓	✓	✓
2.3.5 เสริมสร้างเครือข่ายนักเรียนในโรงเรียน	- ประชุมกรรมการและคณะทำงาน - ดำเนินการอบรม การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ตรวจสอบคุณภาพน้ำเบื้องต้น - สรุปละระรายงานผล	- นักเรียนโรงเรียนพื้นที่ชุ่มน้ำ จำนวน 100 คน ครูพี่เลี้ยง 20 คน	150,000	✓	✓	✓	✓

แผนงานที่ 3 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างอย่างยั่งยืน

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ				
					60	61	62	63	64
3.1 เสริมสร้างการท่องเที่ยวน้ำสงครามพื้นที่ชุ่มน้ำโลก	จ้างศึกษาออกแบบแหล่งท่องเที่ยวชุ่มน้ำสงคราม	แหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำสงคราม 2 อำเภอ (ศรีสงคราม/ท่าอุเทน)	500,000	จังหวัด/กลุ่มจังหวัด (หน่วยดำเนินงาน สนง. การท่องเที่ยว และกีฬา, อ.ศรีสงคราม, เทศบาล ต.สามผง)	✓				
	ก่อสร้างลานจอดรถริมน้ำสงคราม บ้านสามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	500,000		✓				
	ปรับปรุงภูมิทัศน์ ระบบไฟฟ้า ประปาบริเวณสะพานข้ามน้ำสงครามบ้านสามผง บ้านดงหนองบัว	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	450,000		✓				
	ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	450,000		✓				
	ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	400,000		✓				✓
	คู่มือน้ำสงคราม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	400,000		✓				✓
	ศึกษาดูงานท่องเที่ยวทางน้ำ	กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนชุ่มน้ำสงคราม 40 คน	500,000		✓				✓
						✓			
						✓			
						✓			

โครงการในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง WWF Thailand สนับสนุนโดยธนาคาร HSBC Water Program -32-

โครงการ	กิจกรรมย่อย	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ				
					60	61	62	63	64
3.1 เสริมสร้างการท่องเที่ยวน้ำสงครามพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (ต่อ)	แพที่พักรองรับนักท่องเที่ยว จำนวน 10 แพๆ ละ 250,000 บาท	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	2,500,000	จังหวัด/กลุ่มจังหวัด (หน่วยดำเนินงาน สนง.การท่องเที่ยว และกีฬา, อ.ศรีสงคราม, เทศบาล ต.สามผง)		✓			
	ป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	500,000		✓				
	พัฒนาหนองสามผงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติกลุ่มน้ำสงคราม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	10,000,000			✓			✓
	สำหรับการพักผ่อนและปฏิบัติธรรม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน				✓			
	ก่อสร้างลานวัฒนธรรม ประเพณี และประติมากรรมคนชุ่มน้ำสงคราม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	5,000,000		✓				
	ก่อสร้างลานแคมป์ริมน้ำสงคราม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	5,000,000		✓				
	แข่งขันจักรยานปั่นพิชิตชุ่มน้ำสงคราม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	300,000			✓			✓
	แข่งเรือลำน้ำสงคราม	นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน	300,000			✓			✓
						✓			
						✓			

บทที่ 4

การติดตามและประเมินผล แผนยุทธศาสตร์

การติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ เป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะจะทำให้ทราบว่า การบริหารงาน และดำเนินโครงการตามที่ได้กำหนดในแผนยุทธศาสตร์ในระยะเวลาที่ผ่านมา บังเกิดผลเป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์ ที่ได้กำหนดหรือไม่ การติดตามประเมินผล หรือตรวจวัดความสำเร็จของแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ สามารถดำเนินการได้ใน 3 ระดับคือ

- 1) ความก้าวหน้าของโครงการ
- 2) ประสิทธิภาพของการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และ
- 3) ผลกระทบของแผนยุทธศาสตร์ต่อคุณลักษณะทางนิเวศและทัศนคติของประชาชนต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ

แผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ จะดำเนินการติดตามและประเมินผลใน 2 ระดับ คือ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการ และประเมินประสิทธิภาพของการจัดการในระดับของวัตถุประสงค์ เนื่องจากการศึกษาผลกระทบของแผนฯ จะดำเนินการหลังจากที่ได้ปฏิบัติครบถ้วนตามยุทธศาสตร์แล้ว (5 ปี)

การกำกับติดตามได้นำแนวทางการจัดทำโครงการแบบเชิงเหตุผล หรือแบบเชิงตรรกวิทยา (Logical Framework) หรือเรียกสั้นๆ ว่า “Log Frame” มาเป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผล ซึ่ง Log Frame มีรายละเอียดประกอบด้วยสาระสำคัญ (เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการจัดการ) ตัวชี้วัดความสำเร็จ หลักฐาน และผู้รับผิดชอบตามบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน ทั้งนี้ หลักฐาน ที่นำมาใช้ตรวจสอบความสำเร็จ อาจเป็นรายงานความก้าวหน้า ข้อมูลเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลหรือการเก็บข้อมูล แบ่งออกตามแผนงาน 3 แผนงาน ดังนี้

1. การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

ประกอบไปด้วย 1 เป้าหมาย 4 วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ 14 แนวทาง

เป้าหมาย มีระบบบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง เพื่อให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ คงความอุดมสมบูรณ์ของป่า และพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างยังคงใสสะอาด

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดของแผนการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

สาระสำคัญ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ผู้รับผิดชอบ
วัตถุประสงค์ 1 เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการเพื่อลดปัญหาการทำลายสัตว์น้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง			
1. ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับสัตว์น้ำ	- การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการออกกฎระเบียบ - มีระบบการบริหารจัดการที่ได้รับความเห็นชอบจากทุกภาคส่วน - มีกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับสัตว์น้ำ	- รายงานการประชุมและผลสำรวจความพึงพอใจจากชุมชน - เอกสารกฎระเบียบข้อบังคับซึ่งยอมรับ	- กลุ่มบริหารจัดการน้ำ ลุ่มน้ำ - อปท. - ประมง
2. กำหนดแนวเขตและชั้นทะเบียนเขตอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำโดยชุมชน (วังปลา / เขตอภัยทาน 6 ตำบล)	- การประชุมทำความเข้าใจเรื่องการกำหนดแนวเขตและชั้นทะเบียนเขตอนุรักษ์ - จำนวนเขตพื้นที่ที่ชั้นทะเบียน	- รายงานการประชุมภาพกิจกรรมและแบบสำรวจความคิดเห็น - เอกสารการขึ้นทะเบียนพื้นที่เขตอนุรักษ์	- อปท. ในพื้นที่ - ประมง
วัตถุประสงค์ 2 เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการพื้นที่ป่าพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง			
1. จัดทำถนนแนวกันไฟและศึกษาระบบนิเวศน์เลียบบึงน้ำสงคราม (จากบ้านศรีเวินชัย - บ้านแค ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม)	- จำนวนถนนแนวกันไฟที่พัฒนาขึ้น	- ภาพถ่ายกิจกรรมการจัดทำแนวกันไฟ	จังหวัด/กลุ่มจังหวัด (ศรีสงคราม เทศบาลตำบลสามผง)
2. ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน	- ผลการประชุมและผลการทำประชาคมตี - ผลการสำรวจและรังวัดพื้นที่ - หนังสือสำคัญที่หลวงและที่สาธารณะ	- รายงานการประชุมและผลประชาคมตี - เอกสาร สำรองและรังวัด - เอกสารหนังสือสำคัญที่หลวงและที่สาธารณะ	- เทศบาล - อปท. ในพื้นที่ - สำนักงานที่ดิน
3. กำหนดขอบเขตพื้นที่หลวง โดยทำถนน / รั้ว / เขตแดน / ป้ายสื่อความหมาย	- ผลการลงความเห็นและผลการทำประชาคมตี - ผลการสำรวจและรังวัดพื้นที่ - ถนน/ รั้ว / เขตแดน/ - ป้ายสื่อความหมาย (พื้นที่หลวง)	- รายงานการประชุมและผลประชาคมตี - เอกสาร สำรองและรังวัด - เอกสารหนังสือสำคัญที่หลวงและที่สาธารณะ - ภาพถ่าย	- อปท. ในพื้นที่ - อบจ. - ป่าไม้

สาระสำคัญ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ผู้รับผิดชอบ
4. ส่งเสริมพื้นที่ศักยภาพป่าบุงป่าทามป่าชุมชนต้นแบบด้านการบริหารจัดการ (ตำบลสามผง บ้านสามผง/ การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนที่ดี)	- ผลการประชุมระดมความคิด และสรุปรูปแบบสำหรับการดำเนินงานส่งเสริมพื้นที่ป่าชุมชน - ผลการดำเนินงานตามรูปแบบที่ได้กำหนด	- รายงานการประชุม ระดมความคิด และรูปแบบการดำเนินงาน - รายงานผลการดำเนินงาน	- อปท. ในพื้นที่ - ป่าไม้
5. ออกกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ป่าบุงป่าทามและป่าชุมชน	- ผลการประชุมประชาคม, สรุปขอบเขตพื้นที่ป่า และสรุปการกำหนดแนวทางบริหารจัดการ - ขึ้นทะเบียนป่า	- รายงานผลการประชุม ซึ่งระบุขอบเขตพื้นที่ป่า และแนวทางการจัดการ - เอกสารการขึ้นทะเบียน	- อปท. ในพื้นที่/ กองทุนหมู่บ้าน - ป่าไม้
6. ขึ้นทะเบียนป่าชุมชน	- ผลการชี้แจง การสำรวจพื้นที่และสรุปการกำหนดแนวทางบริหารจัดการ - ขึ้นทะเบียนป่า	- รายงานผลการประชุม ซึ่งสำรวจพื้นที่ป่าและหลักการบริหารจัดการ - เอกสารการขึ้นทะเบียน	- อปท. ในพื้นที่ - ป่าไม้
7. สร้างฝายน้ำล้นหนองบัวน้อย	- ผลการประชุมประชาคม - ฝายน้ำจำนวน 1 ฝาย	- รายงานผลการประชุม - ภาพถ่าย	- กรมชลประทาน
วัตถุประสงค์ 3 เพื่อให้ชุมชนสามารถติดตาม เฝ้าระวัง คุณภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง			
1. เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนและนักเรียนเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ	- จำนวนเครือข่ายชุมชน เฝ้าระวังฯ - จำนวนผู้เข้าร่วมอบรม การรณรงค์ปฎิบัติ ยาฆ่าแมลง และการตรวจติดตามคุณภาพน้ำ	- ทะเบียนนักเรียนที่ร่วมโครงการ - รายงานการอบรม	- อปท. ในพื้นที่
วัตถุประสงค์ 4 เพื่อเสริมสร้างและติดตามระบบบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างเพื่อให้มี ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด			
1. ศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	- จำนวนโครงการวิจัยที่แก้ปัญหาและพัฒนาเชิงพื้นที่	- รายงานวิจัย	- สถาบันการศึกษา (ม.นครพนม/ ม.ขอนแก่น)
2. จัดอบรมเสริมสร้างศักยภาพคณะกรรมการเครือข่ายสมาคมอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	- จำนวนผู้นำชุมชนเป้าหมาย 50 คน จาก 50 หมู่บ้าน	- ทะเบียนผู้เข้าร่วมโครงการ - รายงานการอบรม	- อบจ. - อปท. ในพื้นที่

สาระสำคัญ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ผู้รับผิดชอบ
3. จัดการประชุมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน	- จำนวนแผนหรือการติดตาม และผลจากการติดตาม	- รายงานการประเมินผลการดำเนินงาน	- อบจ. - อปท. ในพื้นที่
4. จัดให้มีการพาสื่อสารมวลชน จังหวัดนครพนม ล่องเรือเยี่ยมชม ศึกษาระบบนิเวศแม่น้ำสงคราม เพื่อช่วยในการเผยแพร่	- จำนวนครั้งของการเยี่ยมชมของสื่อมวลชน - จำนวนช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน	- ภาพถ่าย - web link ช่องทางการสื่อสาร/ ภาพข่าว	- อบจ. - อปท. ในพื้นที่ - เทศบาล

2. การอนุรักษ์ พันธุ์ และ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

ประกอบไปด้วย 1 เป้าหมาย 3 วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ 18 แนวทาง
เป้าหมาย รักษา และเพิ่มพูนทรัพยากรสัตว์น้ำ ป่าไม้ พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้นักเรียน นักศึกษา ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดของแผนการอนุรักษ์ พันธุ์ และ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

สาระสำคัญ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ผู้รับผิดชอบ
วัตถุประสงค์ 1 เพื่ออนุรักษ์ และ ฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง			
1. จัดทำศูนย์/ธนาคารแพะพันธุ์สัตว์น้ำ (การเพาะขยายพันธุ์ปลาโกล้สุญพันธุ์/ ปลาเศรษฐกิจกลุ่มน้ำสงคราม การแลกเปลี่ยนพันธุ์ปลา)	- จำนวนศูนย์/ธนาคารแพะพันธุ์สัตว์น้ำ - จำนวนของพันธุ์ปลาที่มีการขยายและส่งต่อให้ชุมชน	- ภาพถ่าย - หลักฐานการกระจายพันธุ์ปลา	- อปท. ในพื้นที่
2. เสริมสร้างความรู้แก่ชุมชนและเยาวชน ในสถานศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรสัตว์น้ำ	- จำนวนผู้อบรม	- ภาพถ่ายและรายงานสรุปผลการอบรม	- อปท. ในพื้นที่
3. สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นๆ ในกลุ่มน้ำสงคราม	- จำนวนเครือข่าย - จำนวนครั้งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	- รายชื่อเครือข่าย - ภาพถ่ายกิจกรรม	- อบจ. ในจังหวัด และต่างจังหวัดที่ร่วมโครงการ/ อบจ. จังหวัดใกล้เคียง ที่ร่วมเครือข่าย
4. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำ ในแหล่งชุมชนกลุ่มน้ำสงคราม	- จำนวนปลา และพันธุ์ปลาที่ปล่อย - จำนวนแหล่งอนุรักษ์	- ภาพกิจกรรมและบันทึกจำนวนและพันธุ์ปลา - รายชื่อแหล่งอนุรักษ์	- จังหวัด
5. จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างมีส่วนร่วม (6 ตำบล)	- จำนวนแผนการใช้ทรัพยากร - จำนวนผู้ใช้เครื่องมือในการจับปลาไม่ถูกต้อง	- เอกสารแสดงแผนการใช้ทรัพยากร - รายงานการสำรวจ	- อบจ. - อปท. ในพื้นที่ - เทศบาล - ประมงท้องถิ่น

สาระสำคัญ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ผู้รับผิดชอบ
6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรม โดยสื่อต่างๆ เกี่ยวกับอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ	- จำนวนกิจกรรม	- ภาพถ่ายกิจกรรม	- อปท. ในพื้นที่ - ชุมชนในพื้นที่
7. จัดทำโครงการสืบชะตาแม่น้ำ (6 ตำบล)	- สรุปการประชุม ดำเนินงาน - จำนวนโครงการ	- รายงานการประชุม รายชื่อคณะกรรมการ - ภาพถ่ายกิจกรรม และ รายงานสรุปกิจกรรม	- สภาวัฒนธรรม ตำบล - อปท. - WWF
8. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง	- จำนวนผู้เข้าร่วม การจัดเวทีสัมมนา ประชาคม 1,000 คน - จำนวนแผนบูรณาการ เพื่อพัฒนา	- รายชื่อผู้เข้าร่วม - รายงานสรุป แผนการบูรณาการ	- จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด (หน่วยดำเนินงาน สนง.การท่องเที่ยว และกีฬา, อ.ศรีสงคราม, ทต.สามผง)
วัตถุประสงค์ 2 เพื่ออนุรักษ์ และ ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง			
1. ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ด้วยพันธุ์ไม้ท้องถิ่น	- จำนวนต้นไม้ และพันธุ์ไม้ที่ปลูก - จำนวนพื้นที่ป่า	- เอกสารบันทึกจำนวน ต้นไม้และพันธุ์ไม้ - รายชื่อป่าและพื้นที่ปลูก - ภาพกิจกรรม	- อปท. - WWF - ป่าไม้ - หน่วยงานภาครัฐ
2. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน และเยาวชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ป่า	- จำนวนผู้อบรม และจำนวนนิทรรศการ	- ภาพถ่ายและรายงาน สรุปผลการอบรม	- อปท. ในพื้นที่
3. จัดทำธนาคารต้นไม้/พืชพันธุ์ (เพาะชำ แจกจ่ายปลูกในพื้นที่ชุ่มน้ำสงคราม)	- ศูนย์หรือโรงเรือน - จำนวนพันธุ์ไม้ ที่แจกจ่าย - จำนวนกิจกรรม ส่งเสริมการปลูกป่า	- รูปถ่าย - เอกสารบันทึกจำนวน ต้นไม้และพันธุ์ไม้ - รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- อปท. ในพื้นที่
4. จัดทำประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรม โดยสื่อต่างๆ เกี่ยวกับอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้	- จำนวนกิจกรรม การประชาสัมพันธ์	- website, VDO, นิทรรศการ, สื่อมวลชน	- อปท. ในพื้นที่
5. ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน	- จำนวนผู้เข้าร่วม	- รายชื่อผู้เข้าร่วม	- อปท. ในพื้นที่ ชุมชนหรืออบจ. กองทุนหมู่บ้าน ที่ทำป่าไม้

สาระสำคัญ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ผู้รับผิดชอบ
วัตถุประสงค์ 3 รมรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนและเยาวชนในสถานศึกษา			
1. จัดโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (ค่ายอนุรักษ์แม่น้ำสงคราม)	จำนวนนักเรียน 100 คน ครูพี่เลี้ยง 20 คน	- รายชื่อผู้เข้าร่วม - รายงานการสรุปผล และภาพกิจกรรม	- อปท.
2. ส่งเสริมการเรียนรู้พื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มน้ำสงคราม	จำนวน โรงเรียน ที่เข้าร่วม 15 โรงเรียน	- รายชื่อผู้เข้าร่วม - รายงานการสรุปผล และภาพกิจกรรม	- อปท.
3. จัดโครงการจิตอาสาต้นกล้าสิ่งแวดล้อม	จำนวนกลุ่มเยาวชน หมู่บ้านละ 10 คน	- รายชื่อผู้เข้าร่วม - รายงานการสรุปผล และภาพกิจกรรม	- อปท.
4. สร้างแหล่งเรียนรู้พื้นที่ชุ่มน้ำ (เบิ่งแยง ของดีบ้านเฮา)	จำนวนแหล่งเรียนรู้ ทางบก 2 แห่ง ทางน้ำ 2 แห่ง	- รายชื่อแหล่งเรียนรู้ - รายงานการสรุป รายละเอียด และ ภาพถ่ายแหล่งเรียนรู้	- อปท.
5. เสริมสร้างเครือข่ายนักเรียนเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ	จำนวนนักเรียน 100 คน ครูพี่เลี้ยง 20 คน	- รายชื่อผู้เข้าร่วม - รายงานการสรุปผล และภาพกิจกรรม	- อปท.

3. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างอย่างยั่งยืน

ประกอบไปด้วย 1 เป้าหมาย 1 วัตถุประสงค์ และ แนวทางการจัดการ 5 แนวทาง

เป้าหมาย คนในชุมชนตระหนักถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดของแผนการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างอย่างยั่งยืน

สาระสำคัญ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ผู้รับผิดชอบ
วัตถุประสงค์ 1 เพื่อให้คนในชุมชนเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน และให้เกิดประโยชน์สูงสุด			
1. เสริมสร้างการท่องเที่ยวน้ำสงครามพื้นที่ชุ่มน้ำโลก	- จำนวนท่องเที่ยว 500 ต่อปี - พัฒนาคูคลอง 100 คน	- รายได้จากการขายสินค้า	จังหวัด/กลุ่มจังหวัด (หน่วยดำเนินงาน สนง.การท่องเที่ยว และกีฬา, อ.ศรีสงคราม, เทศบาล ต.สามผง)
2. จัดฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ การทำเกษตรแบบยั่งยืน	- จำนวนผู้เข้าร่วม	- รายชื่อผู้เข้าร่วม - รายงานสรุป การดำเนินงาน และภาพกิจกรรม	- อปท. ในพื้นที่ ชุมชนหรือ อบจ.
3. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และกิจกรรมการทำเกษตรอย่างยั่งยืน	- จำนวนเกษตรกร ผู้เข้าอบรม	- รายชื่อผู้อบรม - รายงานสรุป การดำเนินงาน และภาพกิจกรรม	- อปท. ในพื้นที่ ชุมชน หรือ อบจ.
4. ส่งเสริมด้านเกษตรแบบยั่งยืนให้แก่เกษตรกร ในพื้นที่ลุ่มน้ำสงคราม	- จำนวนกลุ่มเกษตรกร อินทรีย์ - จำนวนเกษตรกร ผู้เข้าอบรม	- รายชื่อสมาชิก กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ - รายชื่อผู้อบรม - รายงานสรุป การดำเนินงาน และภาพกิจกรรม	- อปท. ในพื้นที่ ชุมชน - เกษตรอำเภอ
4. จัดฝึกอบรม และให้การสนับสนุนผลิต สื่อ สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ เพื่อการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	- จำนวนสื่อที่ผลิตจาก เกษตรกรในหมู่บ้าน นำร่อง 50 หมู่บ้าน	- สื่อที่เผยแพร่	- อปท. ในพื้นที่ ชุมชนหรือ อบจ.

ภาคผนวก

- 1.1 คำสั่งจังหวัดนครพนม ที่ 2852/2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างแบบบูรณาการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564)
- 1.2 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ “การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564)”
- 1.3 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ “การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564)”
- 1.4 รายชื่อวิทยากร
- 1.5 ภาพกิจกรรมในการจัดแผนยุทธศาสตร์

คำสั่งจังหวัดนครพนม

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง แบบบูรณาการ
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

เพื่อให้การดำเนินงานการรดกพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ตามคำสั่งจังหวัดนครพนม ที่ ๒๙๓๓ /๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทุกฉบับ จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง แบบบูรณาการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

๑. รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม (ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดฯ มอบหมาย)	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดนครพนม	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัดนครพนม	คณะกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๖ สาขานครพนม	คณะกรรมการ
๕. ประมงจังหวัดนครพนม	คณะกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการโครงการชลประทานจังหวัดนครพนม	คณะกรรมการ
๗. เกษตรจังหวัดนครพนม	คณะกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดนครพนม	คณะกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม	คณะกรรมการ
๑๐. นายอำเภอศรีสงคราม	คณะกรรมการ
๑๑. นายอำเภอท่าอุเทน	คณะกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต ๒	คณะกรรมการ
๑๓. ประมงอำเภอศรีสงคราม	คณะกรรมการ
๑๔. เกษตรอำเภอศรีสงคราม	คณะกรรมการ
๑๕. ประมงอำเภอท่าอุเทน	คณะกรรมการ
๑๖. เกษตรอำเภอท่าอุเทน	คณะกรรมการ
๑๗. นายกเทศมนตรีตำบลศรีสงคราม	คณะกรรมการ
๑๘. นายกเทศมนตรีตำบลหาดแพง	คณะกรรมการ
๑๙. นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเช่า	คณะกรรมการ
๒๐. นายกเทศมนตรีตำบลสามผง	คณะกรรมการ
๒๑. นายกองดีการบริหารส่วนตำบลไชยบุรี	คณะกรรมการ
๒๒. นายกองดีการบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม	คณะกรรมการ
๒๓. นายกองดีการบริหารส่วนตำบลท่าบ่อสงคราม	คณะกรรมการ

- ๒๔. กำนันตำบลไชยบุรี คณะทำงาน
- ๒๕. กำนันตำบลหาดแพง คณะทำงาน
- ๒๖. กำนันตำบลศรีสงคราม คณะทำงาน
- ๒๗. กำนันตำบลท่าบ่อสงคราม คณะทำงาน
- ๒๘. กำนันตำบลบ้านเช่า คณะทำงาน
- ๒๙. กำนันตำบลสามผง คณะทำงาน
- ๓๐. ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อพัฒนาจังหวัด (สนง.จว.นพ.) คณะทำงาน
- ๓๑. ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรน้ำ (สนง.ทสจ.นพ.) คณะทำงาน และเลขานุการ
- ๓๒. ผู้จัดการโครงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
- ๓๓. ผู้ประสานงานโครงการฯ (นายไชยา เพ็งอุ้น) คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
- ๓๔. ผู้ประสานงานโครงการฯ (นายนักสิทธิ์ สังข์จันทร์) คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. จัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำศรีสงครามตอนล่าง แบบบูรณาการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยบูรณาการแผนฯ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดนครพนม และแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒. ให้การสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็น และอำนวยความสะดวก รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง สำหรับการดำเนินงานตามแผน
๓. รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดนครพนมทราบเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
๔. ดำเนินงานอื่นๆ ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือคณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(ลายเซ็น)
 (นายไพฑูรย์ รักษ์ประเทศ)
 รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

ภาคผนวกที่ 1.2

**รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
 “การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564)”**

วันที่ 20 - 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

ณ ห้องประชุม Hall 3 โรงแรม I Hotel อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง / หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์
1	นายชแสวง ศรีสงค์	ช่างฝีมือสนาม ข.3 (แทน) ผอ.โครงการชลประทานนครพนม	089-8614223
2	นายสมพร กงนะ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม	093-4388556
3	พ.จ.อ.วัลลภ บุญทานัง	นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม	086-9026220
4	นายสมัย ไชยวิเศษ	ช่างฝีมือสนาม ข.3 โครงการชลประทานนครพนม	089-6231282
5	นายวรวิทย์ โกกิลาร์ตัน	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ สำนักฯ 6 สาขานครพนม	080-7766314
6	นายอนันต์ นนท์ศิริ	วิศวกรชลประทานชำนาญการ โครงการชลประทานนครพนม	089-5801476
7	นายสมหวัง ตุ่มเพชร	(แทน) ผอ.สนง.ทสจ.นพ.	-
8	นายวีระศักดิ์ ชัยเพชร	(แทน) ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรน้ำ ทสจ.นพ.	086-3556973
9	รศ.ดร.ชาลี นาวานุเคราะห์	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม	081-4407222
10	นายไกรสร อินลี	(แทน) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด นพ.	042-503616
11	นายอุดร ไพศาล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สนง.เกษตรจังหวัดนครพนม	042-512447
12	นายประพัทธ์ กาญจนะ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม	093-0624270
13	ผศ.ศักดิ์สุริยา ไตรยราช	รองผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมฯ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	081-2622594
14	ดร.กัญญา มิชะมา	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม	064-3299994
15	นางสาวพิชญาพร เจนตระกูล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานจังหวัดนครพนม	-
16	นายชัยศรี เค้าแคน	เกษตรอำเภอศรีสงคราม	-
17	นางสาวประภาพร จันทะชิน	ประมงอำเภอศรีสงคราม	085-2123800
18	นายสมพงษ์ คะตุน	ประมงอำเภอท่าอุเทน	092-4148402
19	นายสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม	ปลัดอำเภอศรีสงคราม	063-9041149
20	นายวัฒนา บุตรเวส	(แทน) เกษตรอำเภอท่าอุเทน	086-2279476
21	นายสมานชัย สุวรรณอำไพ	ศึกษานิเทศน์ สพ.นพ. 2	087-8520098
23	นายณัฐภูมิ ไชยเสื่อ	รองนายก ทต.ศรีสงคราม	086-8500230
24	นายบรรจง คำเกษ	รองนายก ทต.บ้านเช่า	084-7980961
25	นายกาสิ ไชยบริบูรณ์	นายกเทศมนตรีตำบลหาดแพง	-
26	นายคงฤทธิ์ ทิยะบุตร	ที่ปรึกษา นายก ทต.สามผง	-
26	นายดำรงค์ เสนเพ็ง	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม	-
28	นายนิรมิตร วงศ์ล้ำม	กำนันตำบลไชยบุรี	081-9547429
29	นายสิทธิชัย วงศ์วันดี	กำนันตำบลศรีสงคราม	081-5441645
30	นายสรรเสริญ บานอินทร์	สารวัตรกำนัน (แทน) กำนันตำบลท่าบ่อสงคราม	083-3403289
31	นายนิกร คำใบ	กำนันตำบลบ้านเช่า	090-4549351
32	นายประวิทย์ โมท่า	กำนันตำบลสามผง	-
33	นายปัญญา สุทธิบุตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาหนองหวาย	087-8520098
34	นายสรสิทธิ์ พรรณวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์	098-0961353
35	นางสาวพิชญา ศิริวงค์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากกูน	098-3235515
36	นางสาวเนาวรัตน์ ศรีเมธางกูร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย	087-0994226

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง / หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์
37	นางหนึ่งฤทัย ธรรมยาฤทธิ์	(แทน) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหาดแพง	-
38	นายฉัตรชัย เคนไชยวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากยาม	-
39	นายมีชัย พึ่งด้วง	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านสามผง	-
40	นางสาวสกกรัตน์ พันธุ์เวียง	ครูโรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์	-
41	นายสุนทร สุขคะนนท์	ตัวแทนผู้ใช้ประโยชน์ตำบลไชยบุรี	-
42	นายสุริยา โคตะมี	ตัวแทนผู้ใช้ประโยชน์ตำบลสามผง	-
43	นายสุรัชชัย ณรงค์ศิลป์	ตัวแทนผู้ใช้ประโยชน์ตำบลท่าบ่อสงคราม	-
44	นายคำเพื่อน หลวงไป๋	ตัวแทนผู้ใช้ประโยชน์ตำบลศรีสงคราม	-
45	นายปรารถนา ไชยบริบูรณ์	ตัวแทนผู้ใช้ประโยชน์ตำบลบ้านข่า	-
46	นายณรงค์ ทีสุกะ	ตัวแทนผู้ใช้ประโยชน์ตำบลบ้านข่า	-
47	นายยรรยง ศรีเจริญ	WWF ประเทศไทย	-
48	นายไชยา เฟื่องอุ่น	WWF ประเทศไทย	-
49	นายนักสิทธิ์ สังข์จันทร์	WWF ประเทศไทย	-
50	นายอัสนัย สระสูงเนิน	WWF ประเทศไทย	-
51	นางสาวอมรรัตน์ สุมาพรหม	WWF ประเทศไทย	-
52	นางสาวจินตนา นาราชภูรี	WWF ประเทศไทย	-

ภาคผนวกที่ 1.3

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ

“ การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2560-2564 ”

วันที่ 8 - 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

ณ ห้องประชุม Hall 3 โรงแรม I Hotel นครพนม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง / หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์
1	นางอภิษฎาพัชร เดิมพันธ์ุ	รักษาการผู้อำนวยการ สนง.ทสจ. นพ.	-
2	นายสมหวัง ตุ่มเพชร	ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรน้ำ สนง.ทสจ.นพ.	-
3	นายวรวิทย์ โกกิลรัตน์	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ 6 สาขานครพนม	-
4	นายเฉลียว แก้วมะ	สำนักงานประมงจังหวัดนครพนม	-
5	นายไกรสร อินลี	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดนครพนม	-
6	นายประพัทธ์ กาญจนะ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม	-
7	นายประโมทย์ ดิยะบุตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สนจ.นครพนม	-
8	นายสุเทพ เมตุลา	นายช่างชลประทานชำนาญงาน	-
9	นายสมานชัย สุวรรณอำไพ	ศึกษานิเทศก์ สพป. นครพนม เขต 2	-
10	นายสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม	ปลัดอำเภอศรีสงคราม	-
11	นางสาวประภาพร จันทะชิน	ประมงอำเภอศรีสงคราม	-
12	นายสมพงษ์ คະดุน	ประมงอำเภอท่าอุเทน	-
13	นายสมบัติ นะคะจัด	นายกเทศมนตรีตำบลสามผง	-
14	นายบรรจง คำเกษ	รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านข่า	-

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง / หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์
15	นายดำรง เสนเพ็ง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสงคราม	-
16	นายสรเพชญ พรหมประกาย	สำนักงานเทศบาลตำบลศรีสงคราม	-
17	นายภควัต พึ่งด้วง	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อสงคราม	-
18	นายสิทธิชัย วงศ์วันดี	กำนันตำบลศรีสงคราม	-
19	นายประวิทย์ โมท่า	กำนันตำบลสามผง	-
20	นายวีระ คະปัญญา	(แทน) กำนันตำบลท่าบ่อสงคราม	-
21	นายบัวลา ประสงค์ดี	(แทน) กำนันตำบลบ้านข่า	-
22	นายปัญญา สุทธิบุตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาหนองหวาย	-
23	นายฉัตรชัย เคนไชยวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากยาม	-
24	นางอมรรัตน์ เจริญหอม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหาดแพง	-
25	นางสาวเนาวรัตน์ ศิริเมธางกูร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย	-
26	นางสาวพิชญา ศิริวงศ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากอูน	-
27	นายชนาธิป วัชชุม	โรงเรียนชุมชนบ้านไชยบุรี	-
28	นางอภันตรี บุญยีน	โรงเรียนชุมชนบ้านไชยบุรี	-
29	นางสาวสกกรัตน์ พันธุ์เวียง	โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์	-
30	นายชาติ สุพลแสง	โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์	-
31	นายสรายุทธ สิมมาจันทร์	โรงเรียนชุมชนบ้านสามผง	-
32	นางสาวพิบพาวัน วรราช	ผู้ใช้ประโยชน์ตำบลท่าบ่อสงคราม	-
33	นายคำเพื่อน หลวงไป๋	ผู้ใช้ประโยชน์ตำบลศรีสงคราม	-
34	นายสุริยา โคตะมี	ผู้ใช้ประโยชน์ตำบลสามผง	-
35	ผศ.ดร.กัญญา มิชะมา	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ม.นครพนม	-
36	พ.จ.วัลลภ บุญทานัง	นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา ม.นครพนม	-
37	นายสมพร กงนะ	นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา ม.นครพนม	-
38	นางสาวพรพิมล วรรณสุ	นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา ม.นครพนม	-
39	นายยรรยง ศรีเจริญ	WWF ประเทศไทย	-
40	นายไชยา เฟื่องอุ่น	WWF ประเทศไทย	-
41	นายนักสิทธิ์ สังข์จันทร์	WWF ประเทศไทย	-
42	นายอัสนัย สระสูงเนิน	WWF ประเทศไทย	-
43	นางสาวอมรรัตน์ สุมาพรหม	WWF ประเทศไทย	-
44	นางสาวจินตนา นาราชภูรี	WWF ประเทศไทย	-

ภาคผนวกที่ 1.4

รายชื่อวิทยากร

1. ผศ.ศักดิ์สุริยา ไตรยราช รองผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมฯ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ดร.กัญญา มิชะมา รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม

ภาพกิจกรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์“การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564)”

ภาพกิจกรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์“การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564)”

ภาคผนวก 2

- 2.1 ตารางที่ 7 บัญชีรายชื่อสัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559
- 2.2 ตารางที่ 8 บัญชีรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2560
- 2.3 ตารางที่ 9 บัญชีรายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559
- 2.4 ตารางที่ 10 บัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์ปลาที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2556

ภาคผนวกที่ 2.1

ตารางที่ 7 บัญชีรายชื่อสัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนคร และจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559

ที่	ชื่อภาษาไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
	Reptiles			
	Order Testudines			
	Family Trionychidae			
1	ตะพาบสวน, ตะพาบธรรมดา	Common Asiatic soft-shell	<i>Amyda cartilaginea</i>	VU
	Family Geoemydidae			
2	เต่าหับ	Malayan box turtle	<i>Cuora amboinensis</i>	VU
3	เต่านาอีสาน	Malayan snail-eating turtle	<i>Malayemys subtrijuga</i>	VU
	Order Squamata			
	Suborder Sauria			
	Family Gekkonidae			
4	จิ้งจกบ้านทางหนาม	Common house gecko	<i>Hemidactylus frenatus</i>	LC
5	จิ้งจกทางเรียบ	Indo-Pacific gecko	<i>Hemidactylus garnotii</i>	LC
6	จิ้งจกบ้านทางแบน	Flat-tailed house gecko	<i>Hemidactylus platyurus</i>	NE
7	ตุ๊กแกบ้าน	Tokay gecko	<i>Gekko gecko</i>	NE
	Family Agamidae			
8	กิ้งก่าดงคอสีฟ้า	Blue crested lizard	<i>Calotes mystaceus</i>	NE
9	กิ้งก่าสวน, กิ้งก่าบ้านหัวน้ำเงิน	Changeable lizard	<i>Calotes versicolor</i>	NE
10	แย้เหนือ	Eastern butterfly lizard	<i>Leiolepis reevesii</i>	NE
	Family Scincidae			
11	จิ้งเหลนหางยาว	Long-tailed skink	<i>Eutropis longicaudata</i>	NE
12	จิ้งเหลนหลากลาย	Variable skink	<i>Eutropis macularia</i>	NE
13	จิ้งเหลนบ้าน	Common sun skink	<i>Eutropis multifasciata</i>	NE
14	จิ้งเหลนเรียวยาวท้องเหลือง	Bowring's slender skink	<i>Riopa bowringii</i>	NE
15	จิ้งเหลนดินจุดดำ	Black-spotted ground skink	<i>Scincella melanosticta</i>	NE
16	จิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ	Common forest skink	<i>Sphenomorphus maculatus</i>	NE
	Family Varanidae			
17	ตะกวด	Clouded monitor	<i>Varanus bengalensis</i>	LC
	Suborder Serpentes			
	Family Typhlopidae			
18	งูดินใหญ่อินโดจีน	Diard's blind snake	<i>Typhlops diardi</i>	NE
	Family Pythonidae			
19	งูเหลือม	Reticulated python	<i>Broghammerus reticulatus</i>	NE
	Family Homalopsidae			
20	งูสายรุ้ง	Rainbow water snake	<i>Enhydris enhydris</i>	LC
21	งูปลิง	Plumbeous water snake	<i>Enhydris plumbea</i>	LC
	Family Colubridae			
22	งูสาม่านพระอินทร์	Common bronzeback	<i>Dendrelaphis pictus</i>	NE
23	งูเขียวบอน, งูเขียวดง	Green cat snake	<i>Boiga cyanea</i>	NE
24	งูสิงห์ธรรมดา, งูสิงบ้าน	Indochinese rat snake	<i>Ptyas korros</i>	NE

ที่	ชื่อภาษาไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
25	งูสิงห์หางลาย, งูสิงเลื้อย	Oriental rat snake	<i>Ptyas mucosa</i>	NE
	Family Natricidae			
26	งูลายสอบ้าน, งูลายสอสวน	Common keelback	<i>Xenochrophis flavipunctatus</i>	LC
	Family Elapidae			
27	งูเห่าหม้อ, งูเห่าไทย	Monocled cobra	<i>Naja kaouthia</i>	LC
28	งูจงอาง	King cobra	<i>Ophiophagus hannah</i>	VU

หมายเหตุ : 1) สถานภาพการอนุรักษ์ อ้างอิงตามบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม Red Data Of Thailand (ONEP, 2005) และ IUCN Red List (IUCN, 2016) แทนด้วยอักษรย่อ ดังนี้ EX-Extinction (สูญพันธุ์) EW-Extinction in the Wild (สูญพันธุ์ในธรรมชาติ) CR-Critical Endangered (ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง) EN-Endanger (ใกล้สูญพันธุ์) VU- Vulnerable (มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์) NT- Near Threatened (ใกล้ถูกคุกคาม) LC-Least Concern (กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด) DD-Data Deficient (ข้อมูลไม่เพียงพอ)

ภาคผนวกที่ 2.2

ตารางที่ 8 บัญชีรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2560

ที่	ชื่อภาษาไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
	Amphibians			
	Order Anura			
	Family Bufonidae			
1	คางคกบ้าน	Asian common toad	<i>Duttaphrynus melanostictus</i>	LC
	Family Dicroglossidae			
2	กบหนอง, เขียดอีไม่	Rice field frog	<i>Fejervarya limnocharis</i>	LC
3	กบนา	Chinese edible frog	<i>Hoplobatrachus rugulosus</i>	LC
4	เขียดจะนา	Puddle frog	<i>Occidozyga lima</i>	LC
5	เขียดทราย, เขียดน้ำนอง	Martens's puddle frog	<i>Occidozyga martensii</i>	LC
	Family Randiidae			
6	เขียดจิก, เขียดบัว, เขียดเขียว, กบบัว	Green paddy frog	<i>Hylarana erythraea</i>	LC
7	เขียดจิกหลังขีด	Stripe-backed frog	<i>Hylarana macrodactyla</i>	LC
	Family Microhylidae			
8	อึ่งลาย, อึ่งแวน, อึ่งแดง	Striped spadefoot frog	<i>Calluella guttulata</i>	LC
9	อึ่งปากขวด, อึ่งเพ้า	Truncate-snouted frog	<i>Glyphoglossus molossus</i>	NT
10	อึ่งอ่างบ้าน	Painted burrowing frog	<i>Kaloula pulchra</i>	LC
11	อึ่งแม่หนาว, อึ่งตะไคร้	Berdmore's chorus frog	<i>Microhyla berdmorei</i>	LC
12	อึ่งลายแต้ม, อึ่งลายเลอะ	Tuberclad pygmy frog	<i>Microhyla butleri</i>	LC
13	อึ่งน้ำเต้า	Ornate chorus frog	<i>Microhyla fissipes</i>	LC
14	อึ่งข้างดำ	Dark-sided frog	<i>Microhyla heymonsi</i>	LC
15	อึ่งชาดำ	Painted chorus frog	<i>Microhyla pulchra</i>	LC

ภาคผนวกที่ 2.4

ตารางที่ 10 บัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์ปลาที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2556

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อท้องถิ่น	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
Notopteridae	Notopterus notopterus	ปลาสร้อย / ปลาหางแพน		
	Chitala ornata	ปลากาย	ปลาดองกราย	
Clupeidae	Chitala ornata	ปลาดองลาย	ปลาดองลาย	NT
	Chitala lopis	ปลาสะตือ	ปลาดองแหล่/ปลาดองแหบ	LC
	Clupeichthys aesamensis	ปลาชีวแก้ว	ปลาดอกแก้ว	
Cyprinidae	Crossocheilus altrilimes	ปลาชีวข้างลาย	ปลาชีว	
	Tenualosa thibaudeaui	ปลาหมากผาง	ปลาหมากผาง	VU
Cyprinidae	Morulus chrysophekadion	ปลากาดำ	ปลาอีตู/ปลาเพี้ย/ปลาอีกำ	
	Epalzeorhynchus frenatus	ปลากาดแดง	ปลาอีเก๊ะ	
	Rasbora rubrodorsalis	ชีวศรีบแดง	ปลาชีวศรีบแดง	
	Rasbora paviei	ปลาชีวควายแถบดำ	ปลาชีว/ปลาชีวข้างลาย	
	Rasbora palustris	ปลาชีวควาย	ปลาชีว/ปลาชีวนา	
	Rasbora trilineata	ปลาชีวหางกรไกร	ปลาชีว	
	Esomus longimanus	ปลาชีวหนวดยาว	ปลาชีว/ปลาชีวนา	
	Rasbora borapetensis	ปลาชีวหางแดง	ปลาชีว/ปลาชีวหางแดง	
	Luciosoma bleekeri	ปลาชีวอ้าว	ปลาชีว/ปลาชีวอ้าว	
	Puntius proctozysron	ปลากะมั่ง	ปลากั้ง/ปลากั้งขาว	
	Cirrhinus molitorella	ปลาแกง	ปลาแกง	
	Systemus orphoides	ปลาแก้มขี้	ปลาปก/ปลาขาวหัวหลุน	
	Hampala macrolepidota	ปลากรุบซัด	ปลาสุดขาว/ปลาสุดคาด	
	Hampala dispar	ปลากรุบจุด	ปลาสุดดำ	
	Hypsibarbus malcolmi	ปลาจาดข้างลาย	ปลาจาด	
	Cosmochilus harmandi	ปลาตะกอก	ปลาปากบาน/ปลาโจกเขียว	
	Cyclocheilichthys enoplos	ปลาตะโกก	ปลาโจก	
Hypsibarbus wetmorei	ปลาตะพอก	ปลาปากท้องเหลือง		
Barbonymys altus	ปลาตะเพียนทอง	ปลาเลียนไฟ/ปลาปากดำ		
Barbonymys gonionotus	ปลาตะเพียนขาว	ปลาปาก/ปลาขาวนา		
Systemus leiocanthus	ปลาตะเพียนทราย	ปลาขาวนา		
Systemus aurotaenia	ปลาตะเพียนทราย	ปลาขาวนา		
Hypsibarbus verayi	ปลาตะเพียนปากหนวด	ปลาปากหนวด		
Hypsibarbus pirrei	ปลาตะเพียนปากหนวด	ปลาปากศรีบแดง		
amblyrynchichthys microcanthus	ปลาตาโป	ปลาตาโป		
Cyprinus rubrofusus	ปลาไน	ปลาไน	LC	
Leptobarbus hoevenii	ปลาบ้า	ปลาบ้า/ปลาโพง		
Cirrhinus microlepis	ปลานวลจันทร์	ปลาพอน	VU	
Cirrhinus cirrhosus	ปลานวลจันทร์	ปลาพอน/ปลาพรวน	VU	
Paraluabuca typus	ปลาแปบ	ปลาแปบ/ปลากระแตบ		
Paraluabuca barroni	ปลาแปบ	ปลาแปบ/ปลากระแตบกลม		
Parachela ofoxygastroides	ปลาแปบ	ปลาแปบบาง/ปลากระแตบคิงบาง		
Parachela williaminae	ปลาแปบบาง	ปลาแปบ/ปลากระแตบ		

ที่	ชื่อภาษาไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
16	อึ่งหลังจุด	Inornate chorus frog	Micryletta inomata	LC
Family Rhacophoridae				
17	ปาดจิวพม่า	Burmese bush frog	Chirixalus vittatus	LC
18	ปาดบ้าน	Four-lined tree frog	Polypedates leucomystax	LC
Order Gymnophiona				
Family Ichthyophiidae				
19	เขียดงูเกาะเต่า, เขียดงูสวน	Koh Tao caecilian	Ichthyophis kohtaoensis	LC

หมายเหตุ : 1) สถานภาพการอนุรักษ์ อ้างอิงตามบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม Red Data Of Thailand (ONEP, 2005) และ IUCN Red List (IUCN, 2016) แทนด้วยอักษรย่อ ดังนี้ EX-Extinction (สูญพันธุ์) EW-Extinction in the Wild (สูญพันธุ์ในธรรมชาติ) CR-Critical Endangered (ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง) EN-Endanger (ใกล้สูญพันธุ์) VU- Vulnerable (มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์) NT- Near Threatened (ใกล้ถูกคุกคาม) LC-Least Concern (กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด) DD-Data Deficient (ข้อมูลไม่เพียงพอ)

ภาคผนวกที่ 2.3

ตารางที่ 9 บัญชีรายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals) ที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2559

ที่	ชื่อภาษาไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
Order Carnivora				
Family Canidae				
1	หมาจิ้งจอก	Asiatic jackal	Canis aureus	LC
Order Rodentia				
Family Muridae				
2	หนูบ้านเอเชีย	Oriental house rat	Rattus tanezumi	LC
3	หนูหริ่งบ้าน	House Mouse	Mus musculus	LC
4	หนูนาเล็ก	Lesser ricefield rat	Rattus losea	LC
Family Sciuridae				
5	กระรอกหลากสี	Finlayson's squirrel	Callosciurus finlaysonii	LC
6	กระรอก, กระรอกดินข้างลาย	Indochinese ground squirrel	Menetes berdmorei	LC
Order Scandentia				
Family Tupaiidae				
7	กระแตเหนือ	Northern Treeshrew	Tupaia belangeri	LC
Family Cercopithecidae				
8		Macaque spp.	Macaca sp.	-
Family Herpestidae				
9	พังพอนธรรมดา, พังพอนเล็ก	Mongoose	Herpestes javanicus	LC

หมายเหตุ : 1) สถานภาพการอนุรักษ์ อ้างอิงตามบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม Red Data Of Thailand (ONEP, 2005) และ IUCN Red List (IUCN, 2016) แทนด้วยอักษรย่อ ดังนี้ EX-Extinction (สูญพันธุ์) EW-Extinction in the Wild (สูญพันธุ์ในธรรมชาติ) CR-Critical Endangered (ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง) EN-Endanger (ใกล้สูญพันธุ์) VU- Vulnerable (มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์) NT- Near Threatened (ใกล้ถูกคุกคาม) LC-Least Concern (กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด) DD-Data Deficient (ข้อมูลไม่เพียงพอ)

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อท้องถิ่น	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
	Parachela siamensis	ปลาแปบบาง	ปลาแปบ/ปลากระแตบ	
	Parachela maculicuada	ปลาแปบหางดอก	ปลาแปบ/ปลากระแตบ	
	Macrochirichthys macrochirus	ปลาฝักพร้าว	ปลาท้องพลู/ปลาตาบลาว	NT
	Osteochilus melanopleurus	ปลาพรมหัวเหม็น	ปลานกเขา	LC
	Probarbus jullieni	ปลาอีสก	ปลาเอิน	
	Labeo rohita	ปลาอีสกเทศ	ปลาเอิน	
	Osteochilus microcephalus	ปลาร่องไม้ตับ	ปลาข้างลาย/ปลาขี้ชม	LC
	Hypophthalmichthys molitrix	ปลาจีน/ปลาเกล็ดเงิน	ปลาจีน	
	Crossocheilus reticulatus	ปลาเล็บมือนาง	ปลาสร้อยดอกยาง/ปลาขี้ชม	
	Crossocheilus atrilimes	ปลาเล็บมือนางแม่โขง	ปลาสร้อยดอกยาง/ปลาขี้ชม	LC
	Thynnichthys thynnoides	ปลาสร้อยเกล็ดถี่	ปลากุ่ม	
	Henicorhynchus siamensis	ปลาสร้อยขาว	ปลาสร้อยหัวกลม	
	Henicorhynchus ornatipinnis	ปลาสร้อยปีกแดง	ปลาสร้อยหัวมน	
	Osteochilus lini	ปลาสร้อยนกเขา	ปลาอีโท	
	Osteochilus hasselti	ปลาสร้อยนกเขา	ปลาขาวอีโท	
	Labiobarbus siamensis	ปลาสร้อยลูกกล้วย	ปลาช่า/ปลาคูยลามาขาว	
	Labiobarbus leptocheilus	ปลาสร้อยหลอด	ปลาช่า/ปลาคูยลามาแดง	
	Raiamas guttatus	ปลาสะนาก	ปลาปากกว้าง/ปลามะหาว / ปลาจ๊กโก	LC
	Systemus partipentazona	ปลาเสือข้างลาย	ปลาจาดข้างลาย	LC
	Cyclochilichthys apogon	ปลาไล่ต้นตาแดง	ปลากะแดง/ปลาแม่สะแดง	
	Mystacoleucus marginatus	ปลาหนามหลัง	ปลาหนามขี้/ปลาหนามฝ้าย / ปลาหนามแตบ	
	Sikukia gudgeri	ปลาหมากมั่ง	ปลาหมากมั่ง	
	Bangana behri	ปลาหัวหน้านานอ	ปลาหัวช่วง	
	Hypophthalmichthys nobilis	ปลาหัวโต	ปลาช่ง/ปลาจีน	
Syngnathidae	Indostomus spinosus	ปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ	ปลาเหล็กไน/ปลาเหล็กซี	
	Doryichthys contigus	ปลาจิ้มฟันจระเข้ยักษ์	ปลาเหล็กไน/ปลาเหล็กซี	
Soleidae	Brachirus harmandi	ปลาจีนหมา	ปลาปาน	LC
Cobitidae	Acanthopsis choirorhynchus	ปลารากกล้วย	ปลาสากกล้วย/ปลาพันทราย	LC
	Lepidocephalichthys hasselti	ปลาอีต	ปลาอีตกลม	
Botiidae	Yasuhikotakia modesya	ปลาหมู	ปลาเขี้ยวไก่	
	Syncrossus helodes	ปลาหมูข้างลาย	ปลาหมูพาย	
	Yasuhikotakia lecontei	ปลาหมูลึก	ปลาหมู	
	Botia modesta	ปลาหมูขาว	ปลาหมูทอกลายจุด	
	Yasuhikotakia caudipunctatus	ปลาหมูหางจุด	ปลาหมูลาย	
	Yasuhikotakia modesta	ปลาหมูหลังเขียว	ปลาหมูก็	
	Botia eros	ปลาหมูหางแดง	ปลาเขี้ยวไก่สั้น/ปลาหมูมัน	
Bagridae	Hemibagrus filamentus	ปลากดเหลือง	ปลากดนา	
	Hemibagrus nemurus	ปลากดขาว	ปลากดเผือก	
	Hemibagrus wyckii	ปลากดดำ	ปลากดหม้อ	
	Hemibagrus wyckioides	ปลากดคัง	ปลากดแก้ว/ปลากดเขี้ยว	
	Mystus singaringan	ปลาเขยงโค/ปลาเขยงใบข้าว	ปลากะแยงโค/ปลากะแยงใบข้าว	
	Mystus atrifasciatus	ปลาเขยงข้างลาย	ปลากะแยง/ปลากะแยงแดง	
	Herterbagrus bocourti	ปลาเขยงธง	ปลากะแยง/ปลาคันธง	
	Pseudomystus siamensis	ปลาเขยงหิน	ปลาขี้เหี้ย	

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อท้องถิ่น	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
	Bagrichthys majusculus	ปลาคูกมูน	ปลาโอดโอ	
Sisoridae	Bagarius bagarius	ปลาแค้ว	ปลาแซ่	LC
Siluridae	Ompok krattensis	ปลาเนื้ออ่อน/ปลาสุ่มพร	ปลาเซียมเลา	
	Ompok siluroides	ปลาเนื้ออ่อน/ปลาชะโอน	ปลาเซียมจูด	
	Micronema bleekeri	ปลาแดง	ปลาแดง/ปลานาง	
	Kryptopterus gemimus	ปลาขาไก่	ปลาขาไก่/ปลาปีกไก่	
	Kryptopterus palembangensis	ปลาปีกไก่	ปลาปีกไก่/ปลาปีกไก่แดง	
	Belodontichthys truncatus	ปลาคางเบื่อน	ปลาขบ	
	Wallago reelli	ปลาเคี้ยว	ปลาคูณ	
	Wallago attu	ปลาเคี้ยวขาว	ปลาเคี้ยว	
	Hemisilurus mekongensis	ปลาดังแดง	ปลาดังแดง	LC
	Hemisilurus mekongensis	ปลาสะงัว	ปลาสะงัว	
Sciaenidae	Boesemania microlepis	ปลาแม่	ปลากวาง/ปลากวาง	NT
Clariidae	Clarias meladerma	ปลาดุกนา	ปลาดัก	
	Clarias gariepinus	ปลาดุกแอฟริกา/ปลาดุกรัสเซีย	ปลาดุกบักอูย	
	Clarias meladerma	ปลาดุกเอิน	ปลาดุกเอิน/ปลาดุกด้าน	LC
Belonidae	Xenentodon cancila	กระทุงเหว	ปลาสบโง	
Symbranchidae	Monopterus albus	ปลาไหลนา	เอียน	
Anguillidae	Anguilla marmorata	ปลาดูหนา	ปลาเอียนหู	NT
Mastacembelidae	Mastacembelus armatus	ปลากะทิง		
	Macrognathus siamensis	ปลาหลด	ปลาหลดจุด	
	Macrognathus sp.	ปลาหลด	ปลาหลดทราย/ปลาหลดเหลือง	
	Macrognathus semiocellatus	ปลาหลดข้างลาย	ปลาหลดลาย	
Dasyatidae	Dasyatis laosensis	ปลากระเบนแม่น้ำโขง	ปลาฝา/ปลาฝาโล	EN
Ambassidae	Parambassis siamensis	ปลาแป้นแก้ว/ปลากระจก	ปลาคับของ/ปลาคาบของ	
Pristolepididae	Pristolepis fasciatus	ปลาหม้อข้างเหยียบ	ปลาก่า	
Eleotridae	Oxyeletris marmoratus	ปูทราย		LC
Engraulidae	Setipinna melanochir	ปลาแมว	ปลาแมว	
Osphronemidae	Trichogaster trichopterus	กระดี่หม้อ	ปลากะเตด	
Anabantidae	Anabas testudineus	ปลาหมอไทย	ปลาเซ็ง	
Osphronemidae	Trichopsis schalleri	ปลากริมอีสาน	ปลาหมัด/ปลาหมัดดำ	
	Betta smaragdina	ปลากัดเขียว	ปลากัดสี/ปลากัดหัวมน	
	Betta splendens	ปลากัดไทย	ปลากัดอีสาน	VU
	Betta sp.	ปลากัดหม้อ	ปลากัดหม้อ	
	Trichogaster pectoralis	ปลาสลิด	ปลาสลิด	LC
Channidae	Channa micropeltes	ปลาชะโด	ปลาโต	
	Channa striata	ปลาช่อน	ปลาค้อ	
	Channa limbata	ปลาก้าง	ปลากั้ง/ปลาค้อกั้ง	
Tetrodontidae	Monotretre suvatti	ปลาปักเป้าสวีตลี	ปลาปักเป้าควาย	LC
	Monotretre fangi	ปลาปักเป้า	ปลาเป้า/ปลาเป่าทอง	
	Auriglobus nefastus	ปลาปักเป้าทองแม่น้ำโขง	ปลาเป้าทอง	LC
	Monotretre cambodgiensis	ปลาปักเป้าหน้ายาว	ปลาปักเป้า	
Pangasiidae	Pangasianodon gigas	ปลาบึก	ปลาบึก	CR
	Pangasius larnaudii	ปลาเทโพ	ปลาหูหมาด/ปลาบึง	
	Pangasius sanitwongsei	ปลาเทพา	ปลาเลิม	CR
	Pangasius conchophilus	ปลาเผา	ปลาเยง/ปลาอ้ายตอง	LC

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อท้องถิ่น	สถานภาพด้านการอนุรักษ์
	Pangasius bocourti	ปลาโฌง	ปลาสายยู/ปลาเผา/ ปลาโฌงอดอ้อ	LC
	Pangasius krempfi	ปลายาว/ปลาตาบ	ปลาชวยเสาะ/ปลายาว	VU
	Pangasianodon hypophthalmus	ปลาชวย	ปลาชวย	EN
	Helicophagus leptorhynchus	ปลาชวยหนู	ปลาหนู/ปลาอ่อนหนู	
	Lalates longibarbis	ปลาสังกะวาดขาว	ปลายอนปีก/ปลายอนขาว	
	Pteropangasius pleurotaenia	ปลาสังกะวาดทองคม	ปลายอนทองคม	
	Helicophagus leptorhynchus Ng	ปลาสังกะวาดเหลือง	ปลายอนชวย	
Channidae	Channa lucius	ปลากะพง	ปลาอีจัน	
Nandidae	Nandus oxyrhynchus	ปลาตุมซี	ปลาหมากเบญ/ปลาหมากบก	
Datnioididae	Datnioides microlepis	ปลาเสียดลายเล็ก	ปลาเสียด	EN
	Datnioides pulcher	ปลาเสียดลายใหญ่	ปลาเสียด	CR
Toxotidae	Toxotes jaculatrix	ปลาเสียดน้ำ	ปลาหม่อง	

หมายเหตุ : 1) สถานภาพการอนุรักษ์ อ้างอิงตาม IUCN Red List (IUCN, 2016) แทนด้วยอักษรย่อ ดังนี้ EX-Extinction (สูญพันธุ์) EW-Extinction in the Wild (สูญพันธุ์ในธรรมชาติ) CR-Critical Endangered species (ชนิดที่มีความเสี่ยงขั้นวิกฤตต่อการสูญพันธุ์) EN-Endanger species (ชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์) VU- Vulnerable species (มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์) NT- Near Threatened (ใกล้ถูกคุกคาม) LC-Least Concern (กลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด) DD-Data Deficient (ข้อมูลไม่เพียงพอ)

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

ศักดิ์ศรี

อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIAKSORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี อักษรการพิมพ์

042-341202

ศักดิ์ศรี อักษรการพิมพ์

WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIASORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการพิมพ์

042-341202

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม

167 หมู่ 8 ตำบลราษาคอวย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000

โทรศัพท์ 042-587291 โทรสาร 042-587290

Website : <https://www.npu.ac.th>

Facebook : <http://www.facebook.com/rdi.npu.ac.th>

ศักดิ์ศรี
อักษรการพิมพ์
WWW.FACEBOOK.COM/SAKSRIASORN

ลายน้ำจะถูกนำออกเมื่อ